

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105002/B/2022/36122176495229956

**Vplyv globálnej pandémie COVID-19 na ekonomiku
Číny**

Bakalárska práca

2022

Alexandra Szalayová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Vplyv globálnej pandémie COVID-19 na ekonomiku Číny

Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Tomáš Dudáš, PhD.

Bratislava 2022

Alexandra Szalayová

Čestné vyhlásenie

„Prehlasujem, že som bakalársku prácu na tému: *Vplyv globálnej pandémie COVID-19 na ekonomiku Číny* spracovala sama. Všetku použitú literatúru a zdroje informácií, ktoré som použila na napísanie tejto práce, boli citované a sú uvedené v zozname použitej literatúry.“

2022

.....
(Podpis študenta)

POĎAKOVANIE

Touto cestou by som sa chcela poďakovať vedúcemu práce, pánovi doc. Ing. Tomášovi Dudášovi, PhD. za jeho profesionálny prístup, drahocenný čas a prínosné rady, ktoré mi poskytol.

ABSTRAKT

SZALAYOVÁ, Alexandra: *Vplyv Globálnej pandémie COVID-19 na ekonomiku Číny*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie.- Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Tomáš Dudáš, PhD. – Bratislava: FMV, 2022, 45 s.

Cieľom bakalárskej práce je popísať, aký vplyv mala globálna pandémia COVID-19 na čínsku ekonomiku. Bakalárska práca je rozdelená do 5 kapitol a obsahuje 5 grafov. Prvá kapitola približuje základnú charakteristiku ekonomiky Číny pred vypuknutím globálnej pandémie a jej ekonomické ukazovatele na prahu pandémie. Druhá kapitola objasňuje hlavný cieľ práce, čiastkové ciele a metodiku práce. Nasledujúca kapitola popisuje rozšírenie COVID-19, jeho následky a postupné oživenie ekonomiky krajiny. Vo štvrtej kapitole sa zameriavame na súčasný stav čínskej ekonomiky. Posledná kapitola obsahuje vyhliadky do budúcnosti pre globálnu ekonomiku na roky 2022, 2023 a zároveň prognózy pre ekonomiku Číny.

Kľúčové slová: Čína, ekonomika, pandémia, COVID-19

ABSTRACT

SZALAYOVÁ, Alexandra: *The effects of the COVID-19 Global Pandemic on the Economy of China* – University of economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Economic Relations and Economic Diplomacy. Supervisor: doc. Ing. Tomáš Dudáš, PhD. – Bratislava: FMV, 2022, 45 p.

Aim of the bachelor thesis is to describe how the global pandemic COVID-19 has affected Chinese economy. This bachelor thesis is divided into 5 chapters and includes 5 graphs. The first chapter defines basic characteristics of China's economy before the global pandemic and its economic indicators at the threshold of the pandemic. Chapter two explains the main aim of the thesis, sub-objectives and the methodology of the thesis. The following chapter describes spread of COVID-19, its consequences and gradual recovery of the country's economy. The fourth chapter analyses the current state of China's economy. The last chapter includes outlook for global economy for years 2022, 2023, and also forecasts for China's economy.

Key words: China, economy, Pandemic, COVID-19

Obsah

Úvod	10
1 Charakteristika čínskej ekonomiky pred vypuknutím pandémie	12
1.1 Základná charakteristika čínskej ekonomiky	12
1.2 Stav čínskej ekonomiky na prahu globálnej pandémie	15
1.3 Vyhliadky čínskej ekonomiky pre rok 2020	16
1.4 Problémy čínskej ekonomiky	17
1.4.1 Pasca stredného príjmu	17
1.4.2 Obchodná vojna s USA	18
1.4.3 Bublina na trhu s nehnuteľnosťami	19
1.4.4 Starnutie obyvateľstva	21
2 Cieľ a metodika práce	24
3 Analýza vplyvu pandémie na čínsku ekonomiku	25
3.1 Rozšírenie vírusu SARS-CoV-2 v Číne	25
3.2 Následky šírenia vírusu	26
3.2.1 Rúšková diplomacia Číny	28
3.2.2 Vplyv pandémie na vývoz	28
3.2.3 Vplyv pandémie na turizmus	29
3.3 Oživenie ekonomiky po druhej polovici roku 2020	31
3.3.1 Oživenie sektoru cestovného ruchu	31
4 Súčasný stav čínskej ekonomiky	33
4.1.1 Energetická kríza	33
4.1.2 Spomalenie na trhu s nehnuteľnosťami	34
4.1.3 Pôrodnosť	35
4.1.4 Vývoz a dovoz	35
5 Vyhliadky do budúcnosti	36
Záver	38
Zoznam použitej literatúry	40

Zoznam grafov

Graf 1 HDP Číny v biliónoch USD (1978-2020)	14
Graf 2 Miera pôrodnosti v Číne (2000-2020)	21
Graf 3 Priemerný vek obyvateľstva Číny (1950-2100)	22
Graf 4 Podiel obyvateľstva vo veku 60 rokov a viac v Číne (1950-2020)	23
Graf 5 Štvrťročné temppo rastu HDP	26

Úvod

Roky 2020 a 2021 boli významne poznačené novoobjaveným vírusom SARS-CoV-2, ktorý sa rozšíril do celého sveta a spôsobil globálnu pandémiu. Je zrejmé, že prepuknutie pandémie malo obrovský dopad na ekonomiku všetkých štátov, pričom sa mnohé dostali do recesie.

V bakalárskej práci sa zameriame na ekonomiku Čínskej ľudovej republiky (ďalej len Čína, alebo ČĽR), mnohými ekonómami nazývaná budúcim hegemonom. Ekonomika tejto krajiny nás fascinuje nielen svojou veľkosťou, no taktiež aj svojou promptnou adaptáciou k situácii, ktorá vznikla. Zaujíma nás, čo urobila Čína inak, keď koronakrízu zvrátila skôr ako iné krajiny. Ako postupovali, aby zabránili šíreniu vírusov, a ako obmedzenia spojené s pandémiou ovplyvnili veľkú čínsku ekonomiku. Ďalším zaujímavým bodom bol pre nás spôsob ako Čína uzdravila svoju ekonomiku a opäť sa vrátila v plnej sile.

Centrum nášho skúmania bude Čínska ľudová republika, ktorá sa nachádza vo východnej Ázii. Pri pohľade na mapu ihneď zaujme svojou rozlohou, keďže je štvrtou najväčšou krajinou sveta. Vyniká najmä počtom obyvateľov, je to najľudnatejšia krajina na svete. Jej ekonomika patrí medzi tie najdynamickejšie a je vyzývateľom pre súčasného svetového hegemóna – Spojené štáty americké (ďalej len USA, Spojené štáty). Napriek tomu, že je druhou najväčšou ekonomikou sveta, nie je hospodársky vyspelým štátom, ale patrí medzi rozvíjajúce sa ekonomiky, je súčasťou hospodárskeho zoskupenia BRICS¹. Čínska ľudová republika je členom medzinárodných organizácii ako Ázijsko-tichomorská hospodárska spolupráca a Organizácia spojených národov.

Naša práca skúma vplyv globálnej pandémie COVID-19, ktorá je dnes často skloňovanou témou. Jedná sa o infekčné ochorenie spôsobené novoobjaveným SARS-CoV-2. Vírus, ktorého následky pre ekonomiku Číny budeme skúmať, bol objavený koncom decembra 2019, keď bolo v čínskom meste Wuhan² nahlásených niekoľko prípadov zápalu pľúc. Následne vedci identifikovali, že sa jedná o nový, doteraz neznámy koronavírus. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) promptne zriadila tím podpory riadenia incidentov, aby reagovali na túto núdzovú situáciu. Organizácia pár dní po tom oznámila, že dochádza k prenosu vírusu z človeka na človeka a zverejnila komplexný

¹ Hospodárske zoskupenie krajín Brazília, Rusko, India, Čína a Južná Afrika

² V našej bakalárskej práci budeme používať anglický prepis čínskych miest, mien a pod.

balík pokynov pre všetky krajiny s radami, ako zistiť, testovať a zvládnuť potencionálne prípady, na základe poznatkov, ktoré boli v tom čase k dispozícii. Koronavírus sa začal nezastaviteľne šíriť do ďalších krajín. Situácia sa vyvíjala veľmi rýchlo a COVID-19 sa rozšíril do celého sveta. 11. marca 2020 WHO oficiálne vyhlásila nový vírus za pandémiu.

Myslíme si, že táto téma je nielen veľmi aktuálna a zaujímavá, no môže byť aj prínosná do budúcnosti. Napriek tomu, že situácia zapríčinená globálnou pandémiou sa pomaly zmierňuje, počet nakazených klesá a svetová ekonomika sa postupne uzdravuje, neustále čelíme riziku, že sa vymkne spod kontroly. Z dôvodu, že vírus SARS-CoV-2 nevymizol a stále hrozí možnosť opätovného vypuknutia ďalšej krízy spojenjej s mutáciami vírusu. Je dôležité, aby si ľudia uvedomovali nebezpečenstvo, ktoré so sebou vírus prináša. Pre COVID-19 svet prišiel nielen o veľké množstvo ľudských životov, koronavírus zruinoval množstvo podnikov a v neposlednom rade spôsobil finančnú krízu.

V prvej kapitole našej práce budeme skúmať základnú charakteristiku čínskej ekonomiky pred vypuknutím pandémie, jej ekonomickú štruktúru a makroekonomický vývoj. V nasledujúcej kapitole sa zameriame na cieľ a metodiku práce. V tretej kapitole budeme analyzovať vplyv pandémie na čínsku ekonomiku, jej následky a oživenie. Vo štvrtej kapitole sa zameriame na súčasný stav ekonomiky Číny a jej aktuálne ekonomické problémy. V poslednej kapitole budeme opisovať svetové vyhliadky do budúcnosti a prognózy čínskej ekonomiky.

1 Charakteristika čínskej ekonomiky pred vypuknutím pandémie

1.1 Základná charakteristika čínskej ekonomiky

Čínu zaradujeme medzi socialistické štáty a od zavedenia ekonomických reforiem má socialistickú trhovú ekonomiku, čo znamená, že v krajine existuje dominantný sektor štátnych podnikov, súbežne s trhovým kapitalizmom a súkromným vlastníctvom. Práve podpora súkromného vlastníctva, ktorá začala uvedením reforiem, pomohla naštartovať veľký úspech čínskej ekonomiky. Reformy a investičné stimuly spôsobili v 90. rokoch veľký nárast priamych zahraničných investícií, ktoré boli hlavným zdrojom ekonomického rastu.³

Na začiatku 21. storočia bol čínsky ekonomický rozvoj založený predovšetkým na investíciách a exporte, rovnako ako väčšina rozvíjajúcich sa ekonomík. Na začiatku roka 2018 vláda Čínskej ľudovej republiky vyhlásila, že krajina dosiahla bod ekonomického rozvoja, kedy sa služby a spotreba stali hlavným motorom ekonomického rastu, nahradili výrobu a investície a tak sa Čína priblížila k rozvinutým krajinám.⁴

V súčasnosti je Čínska ľudová republika druhou najväčšou ekonomikou sveta s hrubým domácom produktom (HDP), ktorý v roku 2020 presiahol 14 biliónov dolárov. Iný spôsob, ktorým môžeme merať silu ekonomík je parita kúpnej sily, podľa ktorej je čínska ekonomika najväčšia na svete a tvorí až 22,7 % svetového HDP. Čína má najväčšie devízové rezervy a od roku 2009, kedy prebehla Nemecko, je aj najväčším svetovým exportérom. Čínsky export posledné desaťročie zažíval neustály rast, s výnimkou roku 2009, svetová finančná kríza spomalila svetový obchod, čo zasiahlo aj Čínu a ďalší pokles globálneho dopytu nastal v roku 2016.⁵

V roku 2020, počas globálnej pandémie, dosiahol export Číny rekord, vo výške 2,6 bilióna USD, čím predstihla americký export o viac ako bilión USD. V rovnakom roku predstavoval v Číne export tovarov a služieb 17,65 %. K obrovskej hodnote vyvezeného tovaru prispeli predovšetkým osobné ochranné prostriedky, ktorých Čína vyviezla najviac z celého sveta. Adaptovala sa na novovzniknutú situáciu a vyviezla 224 miliárd

³ ASIA LINK BUSINESS, *China's Economy*, [online], [cit. 2021-12-28]. Dostupné na <https://asialinkbusiness.com.au/china/getting-started-in-china/chinas-economy?doNothing=1>

⁴ SANRANDER TRADE, *China: Política y economía* [online], december 2021, [cit. 2022-1-5]. Dostupné na <https://santandertrade.com/es/portal/analizar-mercados/china/politica-y-economia>

⁵ Taktiež.

respirátorov a 2,31 miliardy ochranných oblekov. Čína exportovala služby v hodnote 281 miliárd USD, z čoho takmer 99 % tvorili komerčné služby, na čele s cestovnými a prepravnými službami. V roku 2020 predstavovali hlavný exportný tovar stroje a komponenty, nasledoval textil, odev, mobilné telefóny a integrované obvody.⁶

Medzinárodný obchod nabral v Číne na obrátkach od roku 2001, keď vstúpila do Svetovej obchodnej organizácie. Čína je druhý najväčší svetový importér a jej vývoz dosiahol v roku 2020 2,06 bilióna USD. Takmer polovicu importu tvoria elektronické a mechanické výrobky. V spomínanom roku boli medzi hlavnými importovanými tovarmi integrované obvody, ropa a železná ruda. Poľnohospodársky sektor krajiny sa čoraz viac spolieha na dovoz, Čína je najväčší svetový importér mäsa a sójových bôbov a taktiež jeden z popredných importérov napríklad mliečnych výrobkov či vína. Čo sa týka tretieho sektora, v dovoze služieb mal najväčší podiel dovoz dopravných a cestovných služieb. Hlavní dovozní partneri Číny boli krajiny ASEAN⁷, Európska Únia, Taiwan, Japonsko a Južná Kórea. Veľký podiel na čínskom importe majú aj Spojené štáty, vďaka zmierneniu obchodnej vojny a tak sa opäť stali krajinou, do ktorej Čína vyváža najviac.⁸

Od roku 1995 čínska ekonomika zaznamenáva neustále aktívnu obchodnú bilanciu, čo znamená, že už viac ako 26 rokov vývoz prevyšuje dovoz. V roku 2020 sa stala krajinou s najväčším prebytkom obchodnej bilancie, so sumou 535,37 miliardy USD. Zvýšený export bol zapríčinený predovšetkým ekonomickým oživením po koronakríze. Naopak, v obchode so službami zaznamenáva prehlbujúci sa deficit, keďže ich import prevyšuje export takmer o 300 miliárd USD ročne. Prebytok obchodnej bilancie opäť prudko vzrástol a v roku 2021 dosiahol historický rekord 676,4 miliardy USD. Export sa v tomto roku zvýšil o 29,9 % a import o 30,1 %.⁹

Čo sa týka štruktúry HDP, v roku 2021 najväčší podiel tvoril priemysel s 32,6 %, ďalej veľkoobchod a maloobchod vyprodukovali 9,7 % HDP, finančný sektor bol

⁶ MA, Yihan, *Export trade in China - statistics & facts*, [online], 13.10.2021, [cit. 2022-1-5]. Dostupné na https://www.statista.com/topics/1456/export-in-china/#topicHeader__wrapper

⁷ Združenie národov juhovýchodnej Ázie

⁸ MA, Yihan, *Imports to China - statistics & facts*, , [online], 29.10.2021 [cit. 2022-1-5]. Dostupné na https://www.statista.com/topics/1471/imports-to-china/#topicHeader__wrapper

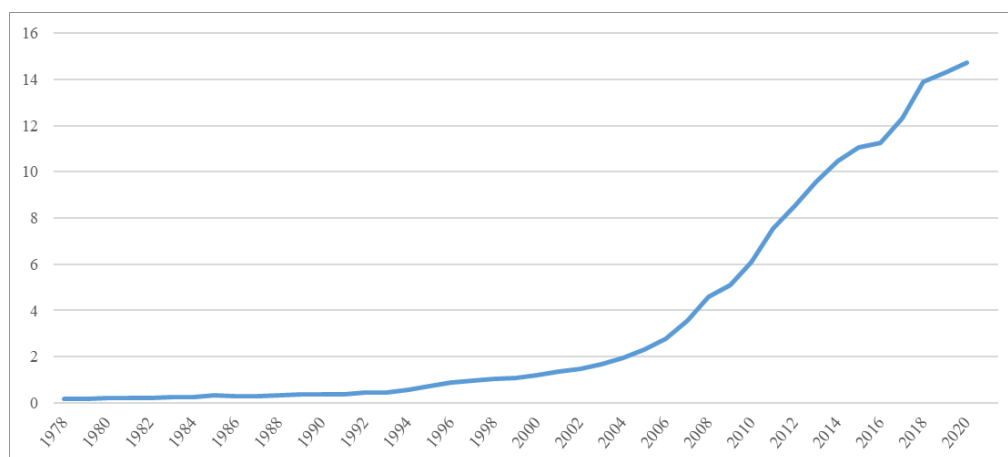
⁹ TRADING ECONOMICS *China Balance of Trade* [online], február 2022, [cit. 2022-1-5]. Dostupné na <https://tradingeconomics.com/china/balance-of-trade>

zodpovedný za 8,0 %, poľnohospodárstvo, chov zvierat, rybárstvo a lesníctvo za 7,6 % a stavebníctvo predstavovalo 7,0 %. ¹⁰

Pred zavedením ekonomických reforiem a pred začiatkom procesu liberalizácie obchodu mala Čína ekonomiku, ktorá bola centrálné plánovaná. Štát riadil a kontroloval veľký podiel na ekonomickej produkcii a taktiež stanovoval výrobné ciele, rozdeľoval zdroje a kontroloval ceny.¹¹ Čína bola relatívne izolovaná od svetovej ekonomiky a zahraničný obchod sa obmedzoval iba na dovoz tovaru, ktorý sa nedal vyrobiť v krajine. Ekonomika krajiny stagnovala a jej obyvatelia trpeli chudobou. ¹²

Od roku 1978, keď sa ekonomika Číny začala otvárať a reformovať podľa princípov voľného trhu, rast HDP dosahoval priemerne takmer 10 % ročne. Liberalizácia bola hlavným spúšťačom ekonomického úspechu. Odstraňovanie bariér prinieslo prílev priamych zahraničných investícií a podporilo konkurenciu. ¹³

Graf 1 HDP Číny v miliónoch USD (1978-2020)

Zdroj: THE WORLD BANK, GDP (current US \$) (vlastné spracovanie)

¹⁰ STATISTA, *GDP composition in China 2021, by industry*, [online], 21.1.2022, [cit. 2022-1-7]. Dostupné na <https://www.statista.com/statistics/1124008/china-composition-of-gdp-by-industry/>

¹¹ PERKINS, Dwight, *The Economy, 1949–1978* [online], 28.10.2020 [cit. 2022-1-7]. Dostupné na <https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199920082/obo-9780199920082-0016.xml>

¹² MORRISON, Wayne, *China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States* [online], 25.7.2019, [cit. 2022-1-7]. Dostupné na <https://www.everycrsreport.com/reports/RL33534.html>

¹³ WORLD BANK, *China overview* [online], 12.10.2021, [cit. 2022-1-14]. Dostupné na <https://www.worldbank.org/en/country/china/overview#1>

Svetová banka označila ČĽR ako najrýchlejšie rastúcu ekonomiku, ktorej expanzia je trvalo udržateľná. Vďaka obrovskému nárastu sa približne 800 miliónov obyvateľov dostalo z chudoby. Čínske HDP sa zdvojnásobilo priemerne každých osem rokov a Čína sa stala jednou z najväčších svetových ekonomík a hlavným obchodným partnerom Spojených štátov a Európskej únie.¹⁴ V súčasnosti je Čínska ľudová republika krajinou s vyššími strednými príjmami. Vysoký rast, ktorý Čína zaznamenala bol založený na výrobe náročnej na zdroje a lacnej pracovnej sile.¹⁵

Prudký rast reálneho hrubého domáceho produktu sa výrazne spomalil v roku 2018, keď klesol zo 14,2 % v roku 2007 na 6,6 %. V danom roku Čína zažila najpomalšie tempo rastu od 90. rokov.¹⁶

1.2 Stav čínskej ekonomiky na prahu globálnej pandémie

Čína si každý rok určuje ambiciózne ciele hospodárskeho rastu, ktoré takmer vždy prekoná. Mnohí experti sú však skeptickí voči pravdivosti čínskych dát. Niektorí ekonómovia sa domnievajú, že počas rokov 2008-2016 Čína nadhodnotila veľkosť svojej ekonomiky každý rok o 1,7 % HDP.¹⁷

V roku 2017 ekonomika Číny vzrástla o 6,9 %, čo výrazne prekonalo oficiálny cieľ Číny na úrovni 6,5 %. HDP predstavovalo hodnotu 12,8 bilióna USD, pričom sektor služieb z neho tvoril viac ako polovicu. Hlavné motory expanzie boli silný rast exportu a priemyslu a rovnako aj odolný trh s nehnuteľnosťami. Medzinárodný menový fond upozorňoval, že dlh krajiny sa zvýšil a v danom roku predstavoval až 234 % celkovej produkcie. Uviedol, že je potrebné, aby sa Peking menej sústreďoval na rast a namiesto toho pomohol zlepšiť financie bánk.¹⁸

¹⁴ MORRISON, Wayne, *China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States* [online] 12.7.2006-25.7.2019, [cit. 2022-1-14]. Dostupné na <https://www.everycrsreport.com/reports/RL33534.html#fn9>

¹⁵ WORLD BANK, *China overview* [online], 12.10.2021, [cit. 2022-1-14]. Dostupné na <https://www.worldbank.org/en/country/china/overview#1>

¹⁶ MORRISON, Wayne, *China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States* [online] 12.7.2006-25.7.2019, [cit. 2022-1-14]. Dostupné na <https://www.everycrsreport.com/reports/RL33534.html>

¹⁷ BBC, *China's second quarter growth beats expectations at 6.9%* [online], 17.7.2017, [cit. 2022-1-14] Dostupné na <https://www.bbc.com/news/business-40627737>

¹⁸ BBC, *China's second quarter growth beats expectations at 6.9%* [online], 17.7.2017, [cit. 2022-1-14]. Dostupné na <https://www.bbc.com/news/business-40627737>

Ekonomika Číny v prvom štvrtroku 2018 vzrástla o 6,8 %, čím prekonalala očakávania, ktoré predpokladali HDP na úrovni 6,7 % a udržala si rovnaké tempo ako v dvoch predchádzajúcich štvrtrokoch. V druhom štvrtroku 2018 sa rast HDP mierne spomalil, a ekonomika Číny vzrástla o 6,7 %. V treťom štvrtroku 2018 medziročne vzrástla o 6,5 %, čo vtedy predstavovalo najnižšiu mieru rastu od prvého štvrtroku 2009, keď svet zasiahla globálna hospodárska finančná kríza. Spomalenie rastu bolo spôsobené aj intenzívnym obchodným sporom so Spojenými štátmi. V poslednom štvrtroku 2018 čínska ekonomika zaznamenala ešte nižší rast. Ekonomický rast dosiahol za rok 2018, 6,6 %, čo je najslabšie tempo od roku 1990. Toto spomalenie bolo očakávané, kvôli obchodnej vojne prebiehajúcej s najväčším obchodným partnerom Číny. Previs dlhových Číny naďalej predstavoval problém, zníženie závislosti na dlhu by síce z dlhodobého rastu pomohlo ekonomike, no znamenalo by zároveň výrazne pomalšie tempo rastu.¹⁹

Čína pre rok 2019 znížila svoj cieľ rastu. Plánovala hospodársky rast na úrovni medzi 6,0-6,6 %. Ekonomika Číny dosiahla v danom roku rast 6,1 %, čím splnila očakávania s ohľadom na pretrvávajúci obchodný spor so Spojenými štátmi. V spomínanom roku Čína podpísala s Donaldom Trumpom čiastočnú obchodnú dohodu po spore, ktorý trval takmer dva roky. Pre rok 2020 bol očakávaný pokles hospodárskeho rastu z dôvodu, že obchodné prímerie bolo veľmi krehké.²⁰

1.3 Vyhliadky čínskej ekonomiky pre rok 2020

Čínsky ekonomický rast sa postupne zmierňoval a Medzinárodný menový fond v publikácii World Economic Outlook z januára 2019 predpokladal, že v roku 2020 Čína dosiahne rast na úrovni 6,2 %. Predpokladané spomalenie rastu malo byť spôsobené sprísnením finančnej regulácie a napätými obchodnými vzťahmi so Spojenými štátmi. Prognóza globálneho rastu predpokladala, že dosiahne úroveň 3,6 % z časti aj ako následok zvýšených cieľ uzákonených začiatkom roka 2019 v Číne a Spojených štátoch.²¹

¹⁹ TAN, Huileng, *China's economy grew 6.6% in 2018, the lowest pace in 28 years* [online], 21.1.2019, [cit. 2022-1-14]. Dostupné na <https://www.cnbc.com/2019/01/21/china-2018-gdp-china-reports-economic-growth-for-fourth-quarter-year.html>

²⁰ TRADING ECONOMICS, *China GDP Annual Growth Rate* [online], [cit. 2022-1-14]. Dostupné na <https://tradingeconomics.com/china/gdp-growth-annual>

²¹ INTERNATIONAL MONETARY FUND, *World Economic Outlook Update, January 2019* [online], január 2019, [cit. 2022-1-20]. Dostupné na <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2019/01/11/weo-update-january-2019>

V neskoršej publikácii World Economic Outlook z januára 2020 sa očakával pre daný rok globálny rast vo výške 3,3 % a predpokladaný hospodársky rast pre Čínu na úrovni 6,0 %. V roku 2020 podpísali Spojené štáty a Čína prvú fázu obchodnej dohody a tieto priaznivejšie vzťahy medzi ekonomickými veľmocami zlepšili vyhliadky do budúcnosti. Predpokladalo sa čiastočné zrušenie predchádzajúcich dovozných ciel a nepredpokladalo sa zavádzanie nových ciel, naopak smerovanie k prímeriu. Pre rok 2021 MMF predpokladal čínsky hospodársky rast na úrovni 5,8 % a globálny rast vo výške 3,4 %. ²²

1.4 Problémy čínskej ekonomiky

1.4.1 Pasca stredného príjmu

Fenomén známy ako pasca stredného príjmu sa väčšinou týka krajín, ktoré vďaka rýchlemu hospodárskemu rastu dosiahli v pomerne krátkom čase stredné príjmy, ale už sa im nedarí stať sa krajinami s vysokými príjmami. Táto situácia je spôsobená následnou stagnáciou, zvýšenými nákladmi a znížením konkurencieschopnosti. Výhody, ktoré krajinám vyplynuli z napodobňovania zahraničných technológií a z lacnej pracovnej sily, sa môžu vytratiť, keď dosiahne úroveň stredného a vyššieho príjmu. ²³

Vďaka liberalizačným reformám z roku 1978, ktoré nielen zapojili Čínu do globalizácie, ale aj vytvorili množstvo pracovných miest, sa Čína stala krajinou so strednými príjmami. Nastala zmena z prevažne agrárnej a chudobnej krajiny na priemyselného giganta tak ako ho poznáme dnes. ²⁴ Pasca stredného príjmu predstavovala hrozbu čínskej ekonomiky, preto prišla potreba inovácie ekonomiky a orientácia na výrobu technológií s pridanou hodnotou. Z toho dôvodu bol v roku 2015 predstavený strategický plán známy pod anglickým názvom „Made in China 2025“ na celkové zmodernizovanie priemyslu. Čína postupne nahrádza zahraničných konkurentov

²² INTERNATIONAL MONETARY FUND, *Tentative Stabilization, Sluggish Recovery?* [online], január 2020, [cit. 2022-1-20]. Dostupné na <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/01/20/weo-update-january2020>

²³ GRIFFITH, Breda, *Middle-Income Trap* [online], september 2011, [cit. 2022-1-20]. Dostupné na https://elibrary.worldbank.org/doi/10.1596/9780821387856_CH04

²⁴ NIEVES, Vicente, *Si China escapa de la trampa, que tiemblen Occidente y sus trabajadores cualificados* [online], 6.3.2018, [cit. 2022-1-20]. Dostupné na <https://www.eleconomista.es/economia/noticias/8984849/03/18/Si-China-escapa-de-la-trampa-de-ingresos-medios-que-tiemblen-Occidente-y-sus-trabajadores-cualificados.html>

technológiami vyrobenými domácimi výrobcami. Cieľom je, aby sa Čína stala konkurencieschopnou vyspelým priemyselným krajinám.²⁵

1.4.2 Obchodná vojna s USA

K obchodnej vojne dochádza, keď jedna krajina voči druhej vykoná obmedzenie dovozu pomocou zavádzania vysokých ciel na dovoz, autolimitačných dohôd, množstevných obmedzení, alebo iných protekcionistických opatrení. Zavedenie obmedzenia dovozu má za následok odvetné opatrenia, na ktoré sa uvalia ďalšie odvetné opatrenia, až kým krajiny neprestanú obchodovať úplne.²⁶

V roku 2009 sa Čína stala najväčším exportérom tovaru na svete, čím sa stala aj veľkou konkurenciou vo svetovom obchode. V roku 2018 prekonala USA vo vývoze priamych zahraničných investícií a stala sa najväčším exportérom nielen tovaru, ale aj služieb. Jedným z dôvodov vzniku obchodnej vojny bola skutočnosť, že Čína začala konkurovať USA aj v oblasti high-tech, v ktorej do roku 2017 USA dominovali, no v danom roku ich Čína prekonala vo výške podielu high-tech produktov na svojom exporte, čím pozíciu svojho súpera opäť ohrozila. Čína dosahovala počas poslednej dekády neustále aktívne saldo obchodnej bilancie v obchode s USA, pričom Spojené štáty dosahovali pasívne saldo, s každoročným deficitom vo výške 350-500 miliárd. USD.²⁷

Ďalším podnetom pre vznik konfliktu bolo nelegálne používanie amerických technológií čínskymi výrobcami, čo malo za následok miliónové straty na duševnom vlastníctve USA. Spojené štáty vytýkali Číne aj praktiky nekalej súťaže a to predovšetkým nedobrovoľný transfer know-how, ktorý bol spôsobený tým, že Čína si stanovila podmienku pre zahraničných investorov, že ak chcú investovať v krajine, musia im poskytnúť ich najnovšie technológie.²⁸

Spomenuté okolnosti môžeme považovať za dôvody vzniku obchodnej vojny medzi dvoma ekonomickými veľmocami, na ktoré zareagoval Donald Trump po jeho nástupe na funkciu amerického prezidenta tak, že začal novú vlnu protekcionizmu vo

²⁵ KENNEDY, Scott, *Made in China 2025* [online], 1.7.2015, [cit. 2022-1-20]. Dostupné na <https://www.csis.org/analysis/made-china-2025>

²⁶ LIPKOVÁ, Ľudmila. *Medzinárodné vzťahy*, Ekonomická univerzita v Bratislave, 3/2018, s. 325, ISSN 1339-2751.

²⁷ BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Sprint dva, 2010. s. 154-155, ISBN 978-80-89393-18-3.

²⁸ LIPKOVÁ, Ľudmila. *Medzinárodné vzťahy*, Ekonomická univerzita v Bratislave, 3/2018, s. 332-333, ISSN 1339-2751.

svetovom hospodárstve.²⁹ Vtedajší americký prezident sa o daných opatreniach nevyjadroval ako o protekcionistických, ale ako o spravodlivom obchode. USA sú najväčším svetovým importérom hliníka a ocele, pričom Čína je najväčším exportérom oboch surovín a tak, keď Spojené štáty v roku 2018 zaviedli clo na dovoz ocele a hliníka vo výške 25 %, bolo to chápané ako rozhodnutie smerované proti Číne. Taktiež zvýšili clo na mnohé ďalšie produkty a v polovici roka 2019 bolo zvýšené clo uvalené na čínske produkty v hodnote stoviek miliárd amerických dolárov. Na túto skutočnosť zareagovala Čína zavedením odvetných opatrení v podobe uvalenia dovozného cla na americký import. Zároveň aj nahradila americký dovoz poľnohospodárskych výrobkov, dovozom z Brazílie, Európskej Únie a iných krajín.³⁰

Americkí výrobcovia nemôžu konkurovať výrobcovi z krajín, ktoré disponujú lacnou pracovnou silou, vďaka čomu majú nižšie výrobné náklady a nižšie ceny. Mzdy v Spojených štátoch sú podstatne vyššie, čo sa odráža aj na cene amerických výrobkov, ktoré sa stávajú nekonkurencieschopnými nízkonákladovým výrobkom z ázijských krajín, medzi ktoré patrí aj Čína.³¹

V januári 2020 Donald Trump podpísal tzv. prvú fázu hospodárskej a obchodnej dohody s Čínskou ľudovou republikou, ktorá posilňuje ochranu duševného vlastníctva, transfer technológií a inovácií. Dohoda zaviazala Čínu na nákup amerických tovarov a služieb v hodnote 200 miliárd USD.³²

1.4.3 Bublina na trhu s nehnuteľnosťami

Pojem bublina na trhu s nehnuteľnosťami sa vzťahuje na situáciu, keď nastane prudký nárast cien spôsobený zvýšeným dopytom a vysokou úrovňou špekulácií. Skutočnosti, ktoré ovplyvňujú trh s nehnuteľnosťami sú úrokové sadzby, trh práce a demografia, no keď sa jedná o bublinu na trhu s nehnuteľnosťami, tak zvýšenie cien nemožno vysvetliť týmito faktormi. Vznikajú tzv. nadhodnotené ceny nehnuteľností, čo znamená, že ich cena je oveľa vyššia ako skutočná trhovú hodnotu. Cenu určuje dopyt a ponuka.³³

²⁹ LIPKOVÁ, Ľudmila. *Medzinárodné vzťahy*, Ekonomická univerzita v Bratislave, 3/2018, s. 326, ISSN 1339-2751.

³⁰ BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Sprint dva, 2010. s. 154-155 ISBN 978-80-89393-18-3.

³¹ LIPKOVÁ, Ľudmila. *Medzinárodné vzťahy*, Ekonomická univerzita v Bratislave, 3/2018, s. 326-327, ISSN 1339-2751.

³² OFFICE OF THE UNITED STATES REPRESENTATIVE *Rebalancing United States-China Trade* [online], 15.1.2020, [cit. 2022-1-23]. Dostupné na <https://ustr.gov/phase-one>

³³ NATIONAL BANK OF CANADA, *What is a housing bubble?* [online], 5.3.2021, [cit. 2022-1-23]. Dostupné na <https://www.nbc.ca/personal/advice/home/real-estate-bubble-myth-or-reality.html>

Ekonomika Číny sa počas posledných desaťročí stala silne závislou od rozvoja trhu s nehnuteľnosťami. V čínskych mestách nastal obrovský nárast počtu výškových budov, ktoré slúžili na ubytovanie čoraz početnejšej pracovnej sily.³⁴

V popredných čínskych mestách nastal medziročný nárast cien od roku 2003 do 2013 o 13,1 %.³⁵ Veľkých miest Číny zaznamenalo medzi rokmi 2004 až 2015 takmer päťnásobný nárast reálnych cien pozemkov. Ako ceny stúpali, stúpala aj výstavba. Počas tohto obdobia sa postavilo priemerne 5,5 miliónov bytov ročne. Boom na čínskom trhu s nehnuteľnosťami vyvolal názory, že sa jedná o bublinu, ktorá onedlho praskne. Tieto udalosti spôsobili nadmernú ponuku a tak aj vysokú mieru neobsadenosti na čínskom trhu s nehnuteľnosťami. Jedná sa nielen o nepredané jednotky, ale aj o tie zakúpené, ktoré zostávajú neobsadené³⁵

Miera neobsadenosti je tak vysoká, že by sa v prázdnych čínskych budovách mohlo ubytovať viac ako 90 miliónov ľudí.³⁶ Závažný problém na trhu s nehnuteľnosťami predstavuje aj prebytok dlhov, ktorý sa ukázal najmä po tom, ako Evergrande, jeden z najväčších čínskych developerov dlhoval viac ako 300 miliárd dolárov, rovnako do problémov s previsom dlhov sa dostal aj Kaisa Group. Cena akcií čínskych spoločností klesla, miera inflácie vzrástla.³⁷ Evergrande, ktorý bol pred niekoľkými rokmi zaradený medzi spoločnosti s najcennejšími akciami na svete, sa v súčasnosti stal najzadlženejšou realitnou spoločnosťou na svete, ktorá trpí závažným nedostatkom likvidity, ktorý by mohol znamenať jej koniec. Niektorí ekonómovia tvrdia, že Evergrande môže čakať tzv. „Lehmanov moment“, čím odkazujú na chaos, ktorý nasledoval po páde americkej investičnej banky Lehman Brothers v roku 2008.³⁸

Sektor nehnuteľností má pre čínsku ekonomiku veľký význam, keďže tvorí až 29 % HDP, no hrozí, že sa doteraz hnací motor ekonomického rastu stane jeho brzdou. Z dôvodu, že

³⁴ INMAN, Philip, *China's indebted property sector highlights a fading economic revival* [online], 8.12.2021, [cit. 2022-1-23]. Dostupné na <https://www.theguardian.com/world/2021/dec/08/chinas-indebted-property-sector-highlights-a-fading-economic-revival>

³⁵ GLAESER, Edward - HUANG, Wei - MA, Yueran, *A Real Estate Boom with Chinese Characteristics*, Journal of Economic Perspectives, november 2017 s. 1-3

³⁶ KYNGE, James - YU, Sun, *Evergrande and the end of China's 'build, build, build' model* [online], 22.9.2021, [cit. 2022-1-28]. Dostupné na <https://www.ft.com/content/ea1b79bf-cbe3-41d9-91da-0a1ba692309f>

³⁷ INMAN, Philip, *China's indebted property sector highlights a fading economic revival* [online], 8.12.2021, [cit. 2022-1-28]. Dostupné na <https://www.theguardian.com/world/2021/dec/08/chinas-indebted-property-sector-highlights-a-fading-economic-revival>

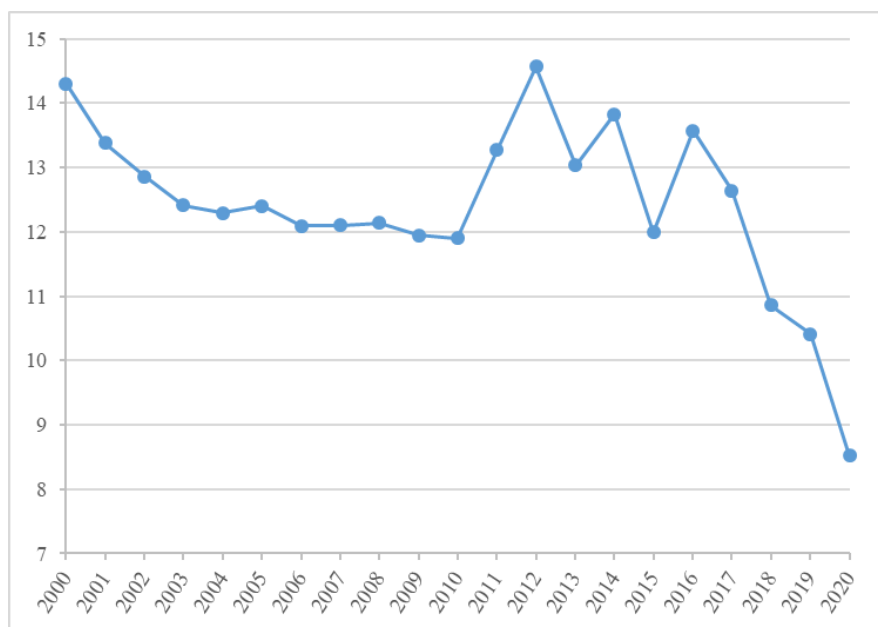
³⁸ KYNGE, James - YU, Sun, *Evergrande and the end of China's 'build, build, build' model* [online], 22.9.2021, [cit. 2022-1-28]. Dostupné na <https://www.ft.com/content/ea1b79bf-cbe3-41d9-91da-0a1ba692309f>

nadmerná ponuka na trhu nehnuteľností je problémom už dlhšiu dobu, Peking v roku 2020 vytvoril tzv. tri červené čiary, ktoré majú znížiť zadlženosť v sektore. Tri červené čiary spočívajú v povinnosti udržiavania pomeru pasív k aktívam nižšiemu ako 70 %, pomeru čistého dlhu k vlastnému kapitálu nižšiemu ako 100 % a pomeru hotovosti ku krátkodobému dlhu minimálne 100 %. Evergrande zlyhal vo všetkých troch červených čiarami, kvôli čomu mu bolo zakázané ďalej zvyšovať dlh, čo vyvolalo súčasnú krízu. Prechod na nový model rastu môže počas nasledujúcich rokov výrazne spomaliť ročný rast čínskej ekonomiky.³⁹

1.4.4 Starnutie obyvateľstva

Po tom, ako Čína zažívala roky nekontrolovateľného rastu obyvateľstva, ktorý bol vnímaný ako prekážka pre hospodársky rast krajiny, sa čínska vláda rozhodla v roku 1979 znížiť mieru pôrodnosti zavedením „politiky jedného dieťaťa“. Táto politika efektívne znížila pôrodnosť z pôvodných 5 detí na jednu ženu v sedemdesiatych rokoch, na približne 1,6 dieťaťa v rokoch 2000-2010. Politika jedného dieťaťa mala za následok vážnu rodovú nerovnováhu, čo spôsobilo aj problémy na manželskom trhu.

Graf 2 Miera pôrodnosti v Číne (2000-2020)

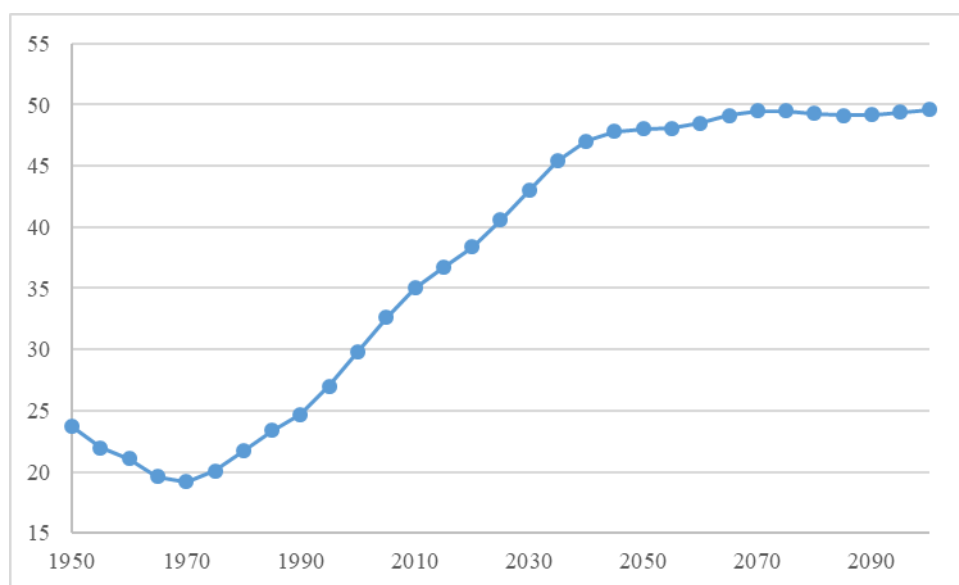

Zdroj: STATISTA, *Birth rate in China 2000-2021*, 28.2.2022 (vlastné spracovanie).

³⁹ KYNGE, James -YU, Sun, *Evergrande and the end of China's 'build, build, build' model* [online], 22.9.2021, [cit. 2022-1-28]. Dostupné na <https://www.ft.com/content/ea1b79bf-cbe3-41d9-91da-0a1ba692309f>

Zvyšujúca sa priemerná dĺžka života, spôsobená zlepšujúcou sa zdravotnou starostlivosťou a životnou úrovňou, spolu s poklesom miery pôrodnosti mali za následok zvýšené starnutie populácie, ktorým sa zároveň znižuje percento populácie v produktívnom veku. Táto znížená miera je obzvlášť nebezpečná pre ekonomiku Číny, ktorá je založená na lacnej pracovnej sile. Vláda uskutočnila kroky na zvýšenie produktivity a zmenu ekonomického modelu, ktorý je založený na výrobe produktov náročných na prácu, k ekonomickej činnosti s pridanou hodnotou. Napriek spomenutým krokom, je Čína naďalej nielen krajinou s najväčším počtom obyvateľov, ale taktiež aj krajinou s najrýchlejšie starnúcou populáciou na svete. Politika jedného dieťaťa bola v roku 2016 zrušená a nahradila ju politika dvoch detí, no napriek tomu sa pôrodnosť rapídne nezvýšila, z dôvodu, že mnohé páry odradili vysoké náklady na výchovu dieťaťa a taktiež aj kariérny tlak. V roku 2020 dosiahol rast populácie 0,03 %, odhadovaný stredný vek bol 38,4 rokov a priemerná dĺžka života v Číne bolo 76,9 rokov.⁴⁰

Graf 3 Priemerný vek obyvateľstva Číny (1950-2100)

Zdroj: STATISTA, *Aging population in China - statistics & facts*, 6.4.2021 (vlastné spracovanie).

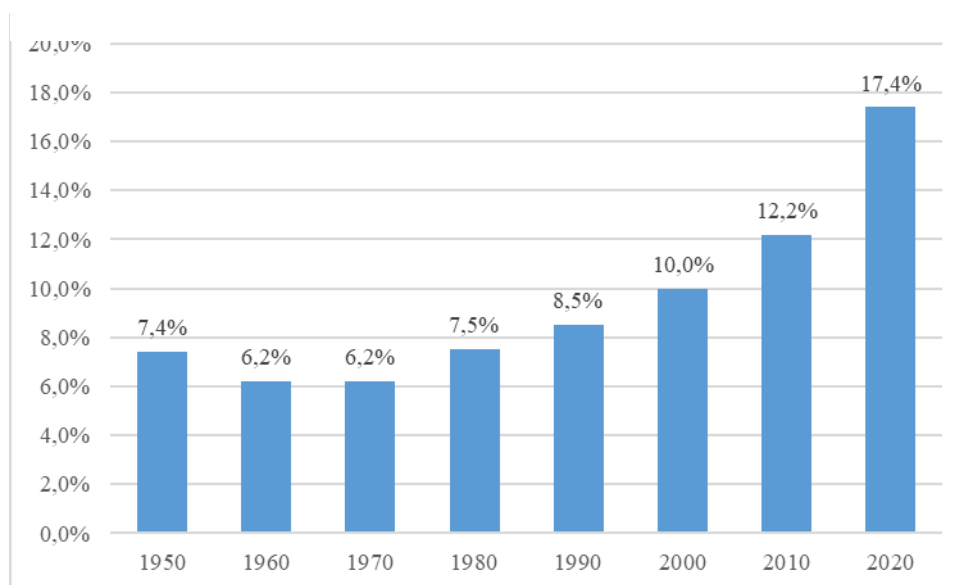
Keď porovnáme podiel starších ľudí v Číne s jej susednými krajinami ako Južná Kórea, či Japonsko, tak môže pôsobiť, že je relatívne nízky, no Čína v najbližších 20-30 rokoch zažije jedno z najrýchlejších starnutí populácie na svete. Predpokladá sa, že počet ľudí s vekom 60 rokov a viac sa zvýši na takmer 500 miliónov, čo je približne 38 % celkovej

⁴⁰ STATISTA, *Aging population in China - statistics & facts* [online], 6.4.2021, [cit. 2022-2-2]. Dostupné na https://www.statista.com/topics/6000/aging-population-in-china/#topicHeader__wrapper

populácie a počet ľudí nad 65 rokov vzrastie na 370 miliónov, čo predstavuje zhruba 30 % z celkového počtu obyvateľov.⁴¹

Sčítanie ľudu, ktoré prebehlo na konci roka 2020 ukázalo, že v danom roku sa narodilo okolo 12 miliónov detí, čo predstavuje najnižší počet od 60. rokov 19. storočia a opäť výrazný pokles z 18 miliónov narodených detí v roku 2016. Vláda v roku 2021 uskutočnila ďalšie kroky na zmiernenie starnutia obyvateľstva a to posunutie dôchodkového veku a zrušenie politiky dvoch detí, pričom Čína umožnila párom mať tri deti, z dôvodu, že pôrodnosť naďalej prudko klesá.⁴²

Graf 4 Podiel obyvateľstva vo veku 60 rokov a viac v Číne (1950-2020)

Zdroj: STATISTA, *Share of population aged 60 and older in China 1950-2100*, 6.4.2021 (vlastné spracovanie).

⁴¹ WEI, Chen, *China's aging population: Trends and policy response* [online], 14.5.2021, [cit. 2022-2-2]. Dostupné na <https://news.cgtn.com/news/2021-05-14/China-s-aging-population-Trends-and-policy-response-10fOOVvGufC/index.html>

⁴² McDONNEL, Stephen, *China allows three children in major policy shift* [online], 31.5.2021, [cit. 2022-2-2]. Dostupné na <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-57303592>

2 Cieľ a metodika práce

Hlavným cieľom našej práce je popísať vplyv globálnej pandémie COVID-19 na ekonomiku Číny. Na základe ekonomických ukazovateľov analyzujeme zmeny v hospodárskom raste a porovnávame údaje pred začatím pandémie a počas nej.

Na splnenie hlavného cieľa sme zadefinovali aj parciálne ciele, ktoré sú nasledovné. V prvej časti našej práce sa zameriavame na základné charakteristiky čínskej ekonomiky, stav hospodárstva na prahu pandémie a taktiež skúmame ekonomické problémy, ktorým čelila krajina pred tým, ako sa začal šíriť novovzniknutý vírus. V nasledujúcej kapitole práce analyzujeme konkrétne následky, ktoré spôsobil COVID-19. Pozorujeme ako ovplyvnil nielen hrubý domáci produkt, ale aj výrobu, turizmus a obchodnú bilanciu. Na konci tretej kapitoly popisujeme oživenie čínskej ekonomiky. V poslednej časti našej práce pozorujeme súčasný stav čínskej ekonomiky, jej ekonomické ukazovatele a problémy, ktoré boli podmienené pandemiou. Na záver sa zameriame na vyhliadky svetovej ekonomiky ako aj prognózy a ciele pre čínsku ekonomiku.

Pri písaní našej práce sme použili logické postupy ako komparácia, dedukcia a analýza. Cieľavedomým zhromažďovaním informácií sme analyzovali Čínsku ľudovú republiku v troch oblastiach: charakteristika čínskej ekonomiky pred rokom 2019, vplyv pandémie na ekonomiku Číny a poslednou oblasťou bolo oživenie ekonomiky a jej aktuálny stav. Komparáciu sme využili pri porovnávaní dát pred a po začatí pandémie a následne sme ich na základe indukcie zhodnotili. Aplikovali sme grafické metódy, za účelom zobrazenia získaných dát.

Náš výskum bol založený na zbere a štúdiu overených zdrojov. Väčšina použitých zdrojov bola vydaná až po roku 2019, keďže naša téma bola veľmi aktuálna. Čerpali sme z mnohých vedeckých, ale aj spravodajských článkov, štatistík, a knižných prác. Použité podklady pochádzali predovšetkým od zahraničných autorov. Pri získavaní informácií o vývoji ukazovateľov v priebehu rokov sme používali portál Statista, pri vyhliadkach do budúcnosti sme čerpali z publikácií Medzinárodného menového fondu World Economic Outlook.

3 Analýza vplyvu pandémie na čínsku ekonomiku

3.1 Rozšírenie vírusu SARS-CoV-2 v Číne

Vírus COVID-19 sa prvý krát objavil koncom novembra 2019 v čínskom meste Wuhan. Mal byť spustený čínsky systém pre hlásenie vírusov, no nestalo sa tak, z dôvodu, že vedenie Čínskej komunistickej strany nechcelo rušiť priebeh veľkých politických stretnutí a osláv nového roka. Centrum nákazy boli provincie Hubei a Wuhan. Správy o víruse boli potláčané, no napriek tomu sa v januári 2020 rozšírili informácie o novovzniknutom víruse. Vláda vo Wuhan odmietla vydať varovanie a informovať obyvateľov. Napriek povedomí o novom víruse, množstvo turistov v januári odišlo z medzinárodného letiska Wuhan a rozšírilo tak vírus do ďalších krajín. Keď sa 20. januára oficiálne potvrdil prenos z človeka na človeka, vírus bol rozšírený nielen po celej Číne, ale aj v iných krajinách. Nastala ostrá kritika Čínskej komunistickej strany, nielen zvonka krajiny, ale aj v jej vnútri.⁴³

23. januára 2020 vydalo veliteľské centrum Wuhan pre prevenciu a kontrolu novej epidémie verejné oznámenie. 11. februára 2020 bolo nariadené okamžité zatvorenie všetkých obytných blokov v provincii. Čína začala podporovať systém zdravotných QR kódov, čo bol vtedy nový mechanizmus pochádzajúci z čínskeho mesta Hangzhou. Týmto spôsobom kontrolovali pohyb osôb, ktoré sa nakazili vírusom COVID-19 a taktiež zaviedli povinnú karanténu v prípade ochorenia. Zdravotný QR kód vyvolal obavy o súkromie obyvateľov, keďže zhromažďoval údaje ako ich zdravotný stav, polohu, osobné údaje, históriu cestovania a nedávne kontakty. Štúdie naznačujú, že práve použitie zdravotných QR kódov pomohlo Číne získať kontrolu nad šírením vírusu.⁴⁴

Cestovanie bolo pozastavené a vo Wuhan a Hubei boli zavedené prísne obmedzenia, aby sa zabránilo ďalšiemu prenosu. Pozastavili trajekty, letecké a železničné spojenie a diaľkovú osobnú dopravu. 23. januára začala 76 dňová celomestská blokáda Wuhanu, metropoly s 11 miliónmi obyvateľov. Mestská verejná doprava vo Wuhane a mnohých ďalších mestách v Hubei bola pozastavená. Všetky vozidlá mali zákaz vstupu na cesty, okrem protiepidemických vozidiel, vozidiel na prepravu tovaru dennej potreby a špeciálnych vozidiel ako hasičské autá, záchranná služba a policajné hliadky. Prezident Xi Jinping sa počas krízy sústredil na záchranu životov obyvateľstva. Pod velením

⁴³ TOOZE, Adam, *Shutdown*, vyd. Penguin Random House LLC, 2021, s. 62-64, ISBN 9780593297568.

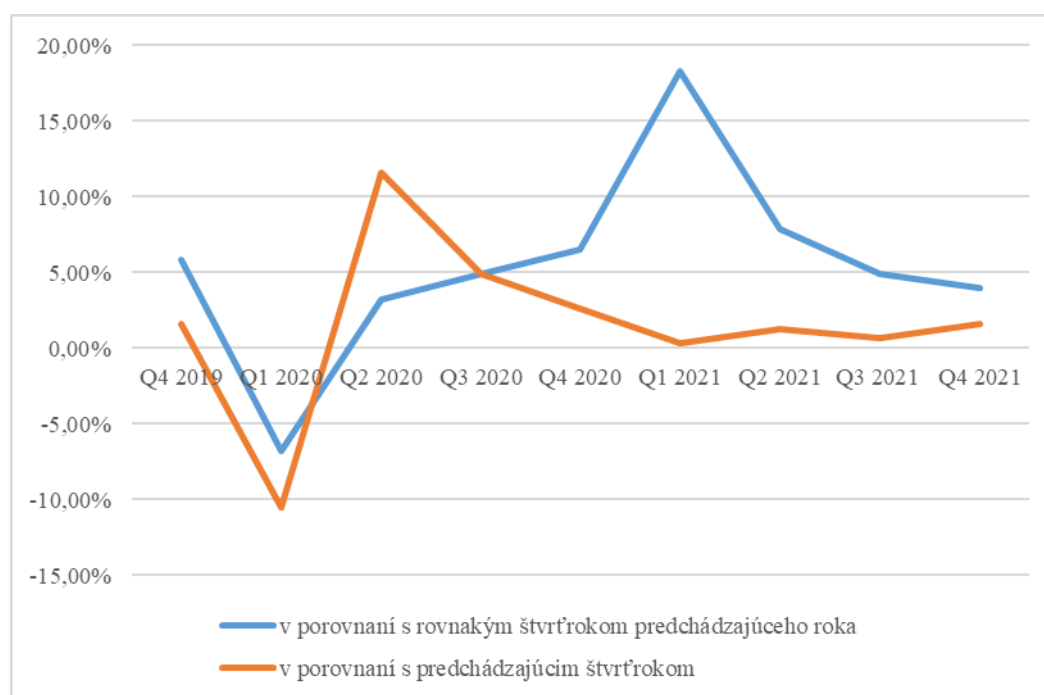
⁴⁴ WANG, June, *China's legal response to Covid-19* [online], Lex-Atlas: Covid-19, 12.5.2022, [cit. 2022-2-8]. Dostupné na <https://lexatlas-c19.org/chinas-legal-response-to-covid-19/>

najvyššieho vodcu Čína posilnila centralizované a jednotné vedenie v boji proti pandémie, čo sa stalo hlavným programom strany Čínskej komunistickej strany, celej krajiny a aj ozbrojených síl.⁴⁵

3.2 Následky šírenia vírusu

Čína bola prvou krajinou, ktorú zasiahol COVID-19 a musela prijať bezprecedentné opatrenia, ktoré mali v roku 2020 za následok pokles HDP v prvom štvrtroku o 6,8 %. V druhom štvrtroku však Čína zaznamenala rast o 3,2% a v treťom až o 4,9 %.⁴⁶

Graf 5 Štvrťročné tempo rastu HDP

Zdroj: STATISTA, *Quarterly gross domestic product (GDP) growth rate in China Q1 2020-Q1 2022*, 19.4.2021 (vlastné spracovanie).

Napriek tomu, že reakcia Číny na šírenie vírusu bola promptná a veľmi účinná, v prvej polovici roku 2020 Čína utrpela prvý vážny pokles ekonomického rastu od začiatku svojej ekonomickej transformácie.⁴⁷

⁴⁵ CONSULATE OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA,, *Report: China's fight against COVID-19* [online], 21.4.2020, [cit. 2022-2-8]. Dostupné na https://www.mfa.gov.cn/ce/cgdanang/vn/lgdt_3/t1783149.htm

⁴⁶ ZHOU, Oceana, *China's GDP rises 2.3 %, robust economic growth expected in 2021* [online], 18.1.2021, [cit. 2022-2-8]. Dostupné na <https://theconversation.com/how-the-pandemic-has-changed-chinas-economy-perhaps-for-good-167597>

⁴⁷ TOOZE, Adam, *Shutdown*, vyd. Penguin Random House LLC, 2021, s. 76-77, ISBN 9780593297568.

Z dôvodu intenzívneho zapojenia Číny do svetovej ekonomiky, kríza v tejto krajine ovplyvnila celý svet. Keď porovnáme zapojenie Číny do svetovej ekonomiky v období krízy spôsobenej vírusom SARS, Čína v tomto čase predstavovala len 4 % svetovej ekonomiky, no v roku 2020 bol jej svetový podiel na úrovni takmer 20 %. Krajina je najväčším výrobcom áut na svete. V roku 2019 80% svetovej automobilovej produkcie zahŕňalo čínske diely, čo spôsobilo, že čínska kríza ovplyvnila výrobný sektor mnohých krajín. Vo februári 2020 musel Hyundai v Južnej Kórei úplne zastaviť výrobu. Nissan aj Fiat Chrysler mali problém udržať svoje továrne v chode. Niekoľko európskych spoločností sa uchýlilo k leteckej preprave dielov z Číny, čo so sebou nieslo množstvo rizík a podnietilo šírenie vírusu. Nastali veľké obavy, nielen zo šírenia vírusu do ostatných krajín, ale taktiež, že čínska kríza sa stane globálnou. Ako reakciu na tieto obavy, na konci januára začalo niekoľko krajín zavádzať obmedzenia pre cestujúcich z Číny, voči čomu Peking okamžite protestoval. Pandémia nemala negatívny dopad len na automobilový priemysel, ale taktiež aj na ostatné odvetvia priemyslu, ako napríklad na textilný. Odevné továrne vo Vietname, Indii, Srí Lanke a Bangladéši pocítili dopad pandémie vo februári prostredníctvom svojich čínskych dodávateľov. Bol nedostatok plátna a nite. Napriek rôznym opatreniam, čínska ekonomika začala zaznamenávať pozitívne správy. Ekonómovia zo súkromného sektora predpokladali rýchly čínsky rast, zatiaľ čo ostatné krajiny mali vážne obavy z následkov šírenia vírusu a ich ekonomického dopadu.⁴⁸

COVID-19 nenarušil legitímnosť Čínskej komunistickej strany a Čínska ekonomika sa rýchlo zotavovala. Koncom roka 2020 Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) zverejnila prognózu, kde očakávali, že oživenie čínskej ekonomiky spôsobí obrovský rozdiel medzi všetkými ostatnými veľkými ekonomikami sveta.⁴⁹

Čínska vláda sa pred 20. februárom 2020 zameriavala predovšetkým na zabránenie šírenia a získanie kontroly nad pandemiou, od 21. februára do 3. apríla sa zamerali najmä na obnovenie práce a výroby.⁵⁰

⁴⁸ TOOZE, Adam, *Shutdown*, vyd. Penguin Random House LLC, 2021, s. 82-118, ISBN 9780593297568.

⁴⁹ Taktiež, s. 214-215.

⁵⁰ LI, Zhiyong,, *Urban and rural tourism under COVID-19 in China: research on the recovery measures and tourism development* [online], 29.1.2021, [cit. 2022-2-23]. Dostupné na https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/TR-08-2020-0357/full/html?utm_source=rss&utm_medium=feed&utm_campaign=rss_journalLatest

3.2.1 *Rúšková diplomacia Číny*

Pred pandémiou predstavovala Čína až polovicu svetovej produkcie ochranných rúšok. Po vypuknutí globálnej pandémie sa stali najvyhľadávanejším tovarom. Čínska reakcia spočívala v tom, že zabezpečila čo najväčšiu možnú domácu produkciu a skúpila všetku dostupnú svetovú ponuku. Dovoz rúšok dosahoval obrovské čísla, bolo potrebné nimi zásobovať najväčšiu populáciu na svete, ktorá v roku 2020 presiahla počet 1,4 miliárd obyvateľov. Čína zároveň zvýšila domácu produkciu z 10 miliónov na 115 miliónov masiek denne. Napriek obrovskému zvýšeniu produkcie, počet rúšok stále nebol dostatočný a to nielen pre čínskych obyvateľov, ale s rýchlym šírením COVID-19 do ostatných krajín vznikol výrazný nedostatok masiek na globálnom trhu. Celosvetový dopyt po ochranných pomôckach narastal, výrobné ceny na export sa takmer strojnásobili. Číne sa podarilo prekonať tento závažný nedostatok osobných ochranných prostriedkov, vďaka úspešnej kontrole pandémie. Ďalšia čínska snaha smerovala k pretaveniu tohto úspechu do exportu. Čína sa rýchlo prispôbila dopytovanému tovaru a mnohým krajinám dodávala nielen rúška, ale aj lekárske vybavenie, pľúcne ventilácie, testovacie zariadenia a pod.⁵¹

Čína prebrala úlohu hlavného vývozcu kritických zdravotníckych pomôcok ako sú rúška a dezinfekcia. Začala politiku tzv. rúškovej diplomacie, ktorá spočívala v dodávaní zdravotníckeho materiálu a pomoci do európskych krajín. Pomoc európskym partnerom v podobe hromadných dodávok masiek a finančnej podpory mala za cieľ získanie európskej priazne, a tak zlepšenie obrazu Číny ako zodpovedného svetového lídra.⁵²

Zásielky zdravotníckych pomôcok, sa však zmenili na propagandistické kampane čínskych štátnych médií, čo vyvolalo otázku, či sú dodávky zdravotníckych pomôcok skutočne prejavom dobrej vôle. Prvé čínske snahy o tzv. rúškovú diplomáciu nedosiahli v Európe úspech. Množili sa správy o nedostatočnej kvalite tovaru, čo znásobilo európsku nevôľu nad propagandistickým posolstvom, ktoré dodávky sprevádzalo. Namiesto očakávaných pocitov solidarity vyvolalo uplatnenie mäkkej sily volanie Európy po sebestačnosti.⁵³

3.2.2 *Vplyv pandémie na vývoz*

⁵¹ TOOZE, Adam, *Shutdown*, vyd. Penguin Random House LLC, 2021, s. 215-222, ISBN 9780593297568.

⁵² WONG, Brian, *China's Mask Diplomacy* [online], 25.3.2020, [cit. 2022-2-23]. Dostupné na <https://thediplomat.com/2020/03/chinas-mask-diplomacy/>

⁵³ TOOZE, Adam, *Shutdown*, vyd. Penguin Random House LLC, 2021, s. 215-216, ISBN 9780593297568.

V apríli 2020 bola pandémia v Číne pod kontrolou a vďaka tomu, bol objem čínskeho importu a exportu od júna pozitívny, pričom medziročne vzrástol o 1,9%. Vďaka tomuto nárastu sa Čína stala jedinou veľkou ekonomikou, ktorá v danom období dosiahla pozitívny rast v obchode s tovarom a zároveň zvýšila svoj podiel na svetovom obchode až na rekordnú úroveň 14,2 %. ⁵⁴

Pandémia COVID-19 dramaticky ovplyvnila nielen životy ľudí, ale aj celý ekonomický systém krajiny. Šírenie vírusu malo vplyv aj na čínsky vývoz a dovoz, pričom v prvom štvrtroku roku 2020 vývoz klesol o 13% a dovoz o 3%.⁵⁵ Kvôli obmedzeniam spojeným s pandémiou trávili obyvatelia viac času doma, nakupovali väčšie množstvo elektroniky, nábytku a iných tovarov vyrobených v Číne. Podľa údajov zverejnených čínskou vládou, tieto nákupy posunuli obchodný prebytok krajiny na najvyššiu úroveň za rok 2020. Jediný mesiac, v ktorom Čína nedosiahla prebytok, ale naopak deficit obchodnej bilancie bol február, v ktorom mal hodnotu 62 miliardy USD. Zníženie exportu bolo spôsobené šíriacim sa vírusom, ktorý spôsobil masívne narušenie globálnych dodávateľských reťazcov a obchodných operácií a hospodárskej aktivity. V decembri mal obchodný prebytok hodnotu 94,5 miliardy USD a za celý rok dosiahol až 676,2 miliardy dolárov. ⁵⁶

3.2.3 Vplyv pandémie na turizmus

Cestovný ruch predstavuje jeden z dôležitých prispievateľov do ekonomiky Číny. Je to druhá najnavštevovanejšia turistická destinácia po Francúzsku. Veľmi rýchle šírenie vírusu výrazne ovplyvnilo cestovný ruch krajiny. Ľuďom bolo nariadené zostať doma, aby sa zabránilo šíreniu vírusu. COVID-19 zasiahol krajinu počas jednej z najrušnejších sezón, počas ktorej milióny turistov cestujú do Číny. Obmedzenia spojené s pandémiou spôsobili veľký prepád v turizme, nielen z domáceho, ale aj medzinárodného hľadiska. V Číne je denne veľký počet domácich aj medzinárodných letov, ktoré museli byť kvôli protipandemickým opatreniam zrušené. Letecký priemysel bol tak vážne zasiahnutý, tržby a výnosy leteckých spoločností sa výrazne znížili. ⁵⁷

⁵⁴ WEI, Panpan – JIN, Cheng – XU, Chen, *The Influence of the COVID-19 Pandemic on the Imports and Exports in China, Japan, and South Korea* [online], 12.6.2022, [cit. 2022-2-23]. Dostupné na <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2021.682693/full>

⁵⁵ FU, Yiming, *Changes in Imports and Exports During the COVID-19 Pandemic in China* [online], [cit. 2022-3-5]. Dostupné na <https://www.atlantis-press.com/proceedings/icemci-21/125966237>

⁵⁶ BRADSHAW, Keith, *China's trade surplus surges to new heights* [online], 14.1.2022, [cit. 2022-3-5]. Dostupné na <https://www.nytimes.com/2022/01/14/business/china-trade-surplus.html>

⁵⁷ HOQUE, Ashikul, *The Effect of Coronavirus (COVID-19) in the Tourism Industry in China* [online], 2020, [cit. 2022-3-13]. Dostupné na <https://asianjournal.org/online/index.php/ajms/article/view/213>

V roku 2019 bol v Číne počet odletov 154 632 000 a o rok na to klesol až na 20 334 000.⁵⁸ Okrem leteckého priemyslu, taktiež výletné spoločnosti ako Norwegian Cruise Line a Royal Caribbean pozastavili plavbu z a do Číny.⁵⁹

Vzhľadom na medzinárodné šírenie COVID-19 zaviedla čínska vláda 14-dňovú karanténu, čo znamenalo dramatické obmedzenie trhu s cestovným ruchom. Štatistický úrad Šanghaj (2020), zverejnil údaje, ktoré hovoria o tom, že v druhom najväčšom čínskom meste klesli návštevy až o 94%.⁶⁰ Príjmy z domáceho cestovného ruchu zaznamenali medziročný pokles o 61% a v roku 2020 dosiahli približne 345 miliárd USD.⁶¹

⁵⁸ WORLD BANK. *International tourism, number of departures – China* [online], 2020, [cit- 2022-3-17]. dostupné na <https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.DPRT?locations=CN>

⁵⁹ HOQUE, Ashikul, *The Effect of Coronavirus (COVID-19) in the Tourism Industry in China* [online], 31.3.2020, [cit- 2022-3-17]. Dostupné na <https://asianjournal.org/online/index.php/ajms/article/view/213>

⁶⁰ WANG, Can, *The impact of COVID-19 on chinese tourism and industry* [online], 8.10.2021, [cit. 2022-3-17]. Dostupné na <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/13548166211041209>

⁶¹ XINHUA, *China's domestic tourism shrinks in 2020 amid COVID-19 epidemic* [online], 19.2.2021, [cit. 2022-3-17]. Dostupné na http://www.xinhuanet.com/english/2021-02/19/c_139752621.htm

3.3 Oživenie ekonomiky po druhej polovici roku 2020

Prepuknutie pandémie na začiatku roka 2020 spôsobilo ekonomickú krízu na celom svete. Čínska vláda však prijala včasné a účinné opatrenia, vďaka ktorým bola schopná do konca prvého štvrtroka získať kontrolu nad vírusom SARS-CoV-2 a krajina vstúpila do obdobia post-pandémie. Jej ekonomický rast dosiahol úroveň 2,2 %, zatiaľ čo ostatné veľké ekonomiky sa v danom roku nachádzali v recesii. Ekonomika Spojených štátov amerických sa prepadla približne na -3,5 %, Japonska -4,8 %, Nemecka -5,0 %, Francúzska -9,0 % a rast Spojené kráľovstvo zaznamenalo pokles až na -10,0 %. Ako reakciu na šírenie vírusu SARS-CoV-2 prijala čínska vláda rôzne programy a opatrenia s cieľom udržať ekonomické aktivity a dosiahnuť hospodársky rast. Čínska iniciatíva v oblasti medzinárodnej spolupráce (napríklad poskytovanie zdravotníckeho materiálu rozvojovým krajinám) zvyšovala povedomie o čínskych produktoch v daných krajinách, čo ďalej podporilo čínsky export. Čínska vláda pomohla výrobcovi prispôbiť svoju výrobnú kapacitu, aby uspokojila novovznikajúci dopyt spôsobený pandemiou tým, že poskytla výrobnému sektoru silné fiškálne stimuly. Napríklad textilné továrne boli povzbudzované, aby presunuli svoje výrobné kapacity na výrobu ochranných odevov a masiek. Tým, že Čína je krajina bohatá na pracovnú silu a základná hnacia sila krajiny je výrobný sektor, bolo pre čínsku ekonomiku veľmi dôležité čo najrýchlejšie zastaviť šírenie vírusu SARS-CoV-2 a udržať tak pracovnú silu v dobrom stave. Prísne opatrenia v oblasti verejného zdravia môžu z krátkodobého hľadiska spôsobiť prudký pokles ekonomických aktivít, no z dlhodobého hľadiska sa zistilo, že prísne opatrenia lepšie pomáhajú oživiť hospodárstvo krajiny po ekonomickom šoku z pandémie.⁶²

3.3.1 Oživenie sektoru cestovného ruchu

Počas festivalu polovice jesene (jeden zo štyroch tradičných čínskych festivalov) Čína zaznamenala až 88 miliónov vnútroštátnych ciest, čo predstavuje nárast 87,2% v porovnaní s rokom 2019. Prudký nárast poukazuje na silnú dynamiku oživenia v sektore turizmu. Podľa ministerstva kultúry a cestovného ruchu dosiahli príjmy z cestovného ruchu počas spomínaného sviatku hodnotu 37,15 miliardy jüanov (približne 5,75 miliardy USD). Tieto hodnoty predstavujú zotavenie sektora na úrovni 78,2% v porovnaní s rokom 2019. To potvrdzuje, že aj v turistickom sektore sa ukázalo, že

⁶² JIANG, Dayang – XINYU, Wang, ZHAO, Rui, *Analysis on the Economic Recovery in the Post-COVID-19 Era: Evidence From China* [online], 24.1.2022, [cit. 2022-3-22]. Dostupné na <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8818724/>

včasné opatrenia, pravidelná prevencia a kontrola pandémie pomohli k rýchlemu zotaveniu rôznych sektorov čínskej ekonomiky. Zo štatistík vyplýva, že v prvom polroku 2021 dosiahol počet domácich turistov 1,87 miliardy, čo predstavuje medziročný nárast o 100,8 %. Hrubé príjmy z domáceho cestovného ruchu dosiahli 1,63 bilióna jüanov, čo je o 157,9 % viac ako pred rokom.⁶³

⁶³ XINHUA, *China's tourism industry sees strong post-pandemic recovery* [online], 23.9.2021, [cit. 2022-3-22].
Dostupné na
https://english.www.gov.cn/news/topnews/202109/23/content_WS614bb6a7c6d0df57f98e0aee.html

4 Súčasný stav čínskej ekonomiky

Ekonomika Číny dosiahla v roku 2021 HDP v hodnote 17 biliónov USD a v danom roku vzrástla o 8,1 %. Miera rastu HDP výrazne prekonal cieľ Peking, ktorý si stanovili nad 6 %. V prvom štvrtroku vzrástla čínska ekonomika oproti predchádzajúcemu roku o 18,3 %, v druhom o 7,9 %, v nasledujúcom štvrtroku o 4,9 % a v poslednom štvrtroku Čína zaznamenala rast 4 %. Po rýchlom zotavení ekonomiky z krízy spôsobenej pandémie, Čína zaznamenáva spomalenie rastu. Nižší rast HDP v poslednom štvrtroku 2021 bol spôsobený množstvom ekonomických problémov, medzi ktoré patrí aj pákový efekt, pokles investícií do nehnuteľností, energetická kríza atď.⁶⁴

4.1.1 Energetická kríza

Jedná sa o najhoršiu energetickú krízu, ktorej Čína čelila za posledných desať rokov. Bezprostrednou príčinou je, že krajina je stále veľmi závislá od uhlia, ktoré zabezpečuje takmer 70 % výroby elektriny v Číne. 1. januára 2020 centrálna vláda zaviedla nový mechanizmus kontroly cien elektriny, ktorý mal zabrániť dramatickým cenovým výkyvom. Zatiaľ čo ceny elektriny reguluje centrálna vláda, ceny uhlia určuje trh.⁶⁵

Cena uhlia v októbri roku 2021 dosiahla rekordné hodnoty, z dôvodu, že je regulovaná ponukou a dopytom. Dopyt po uhlí stúpal a ponuka bola nedostatočná. Následkom rapídneho zvýšenia cien uhlia energetické spoločnosti neboli ochotné vyrábať dostatok energie, pretože to pre nich bolo menej ziskové. Nastali veľké straty pre výrobcov elektrickej energie, ktoré sa naďalej zvyšovali, preto začali spomaľovať výrobu energie, čo viedlo k pridelovaniu energie a rozsiahlym výpadkom. Oživenie čínskej ekonomiky spôsobilo veľký dopyt po elektrine, čo spôsobilo veľkú záťaž na dodávky elektriny. Sektory náročné na energiu, ako je výroba hliníka, či ocele patria medzi oblasti, ktoré najviac zasiahlo pridelovanie energie. Nedostatok energie obmedzí domáce

⁶⁴ CHINA BRIEFING, *China's 2022 Economic Outlook Based on GDP and Economic Indicators from 2021* [online] , 27.1.2022, [cit. 2022-3-22]. Dostupné na <https://www.china-briefing.com/news/chinas-2022-economic-outlook-based-on-gdp-and-economic-indicators-from-2021/>

⁶⁵ MYLLYVIRTA, Lauri, *The Real Reasons Behind China's Energy Crisis* [online], 7.10.2022, [cit. 2022-3-22]. Dostupné na <https://foreignpolicy.com/2021/10/07/china-energy-crisis-electricity-coal-pricing-renewables/>

dodávky hliníka a zvýši jeho cenu. Energetické obmedzenia tak zasiahnu najmä výrobný sektor, ktorý bol doteraz motorom čínskej ekonomiky.⁶⁶

Ďalšie faktory, ktoré spôsobili nedostatok energie v Číne boli aj obmedzenia dovozu austrálskeho uhlia, po tom, ako Canberra podporila výzvy na vyšetrovanie postupu Pekingu v súvislosti s pandémiou COVID-19, ďalší z faktorov boli plány čínskej vlády na zníženie emisií uhlíka a taktiež aj prudký nárast čínskeho exportu. V septembri 2021 továrne v dvadsiatich čínskych provinciách utrpeli výpadok elektriny, čo mnohé z nich prinútilo zastaviť výrobu. Milióny domácností na severovýchode krajiny zostalo bez elektriny.⁶⁷

Napriek obmedzeniam dodávok elektriny, v decembri 2021 vzrástla priemyselná produkcia medziročne o 4,3 %, pričom pozorujeme nárast v porovnaní s predchádzajúcim mesiacom, keď vzrástla o 3,8 %. Čína v decembri prekonala očakávania, ktoré predpokladali rast v rozmedzí od 3,1 % do 4,1 %.⁶⁸

4.1.2 Spomalenie na trhu s nehnuteľnosťami

Sektor nehnuteľností je už mnoho rokov silným zdrojom rastu ekonomiky krajiny, no v súčasnosti čelia čínski developeri finančnému tlaku, zatiaľ čo predaje nehnuteľností, rovnako ako ich ceny klesajú.⁶⁹

Investície do nehnuteľností v Číne zaznamenali prudký pokles, v druhom polroku 2021 klesol medziročný rast investícií do nehnuteľností z 15 % na 4,4 %. Dôvodom poklesu bolo, že vláda obmedzila nákupy domov a financovanie developerov v snahe zabrániť špekuláciám s nehnuteľnosťami a úverovej expanzii. Napriek tomu, že sa v poslednom štvrtroku obmedzenia zmiernili, medziročný rast investícií do nehnuteľností sa ďalej spomaľoval.⁷⁰

⁶⁶ INNMAN, Philip, *How bad is China's energy crisis?* [online], 29.9.2021, [cit. 2022-3-22]. Dostupné na <https://www.theguardian.com/world/2021/sep/29/how-bad-is-chinas-energy-crisis>

⁶⁷ TABAHRITI, Sam. *The global trickle-down of China's energy supply shortage* [online], 30.10.2021, [cit. 2022-3-27]. Dostupné na <https://www.power-technology.com/analysis/china-energy-crisis/>

⁶⁸ ZHANG, Zoey, *China's 2022 Economic Outlook Based on GDP and Economic Indicators from 2021* [online], 27.1.2022, [cit. 2022-3-27]. Dostupné na <https://www.china-briefing.com/news/chinas-2022-economic-outlook-based-on-gdp-and-economic-indicators-from-2021/>

⁶⁹ HUANG, Tianlei, *China's looming property crisis threatens economic stability* [online], 12.1.2022, [cit. 2022-4-10]., Dostupné na <https://www.pie.com/blogs/realtime-economic-issues-watch/chinas-looming-property-crisis-threatens-economic-stability>

⁷⁰ ZHANG, Zoey, *China's 2022 Economic Outlook Based on GDP and Economic Indicators from 2021* [online], 27.1.2022, [cit. 2022-4-10]. Dostupné na <https://www.china-briefing.com/news/chinas-2022-economic-outlook-based-on-gdp-and-economic-indicators-from-2021/>

4.1.3 Pôrodnosť

V roku 2021 dosiahla miera pôrodnosti v Číne 7,52 detí na 1000 obyvateľov, čo predstavuje rekordne najnižšiu hodnotu od roku 1949, keď Národný štatistický úrad začal zhromažďovať údaje o pôrodnosti v krajine. Počas roku 2021 sa v Číne narodilo 10,62 milióna detí, zatiaľ čo v predchádzajúcom roku sa narodilo 12 miliónov detí. Demografický problém Číny je už dlhodobo známy, no starnutie obyvateľstva je rýchlejšie ako sa očakávalo. Počet obyvateľov v produktívnom veku naďalej klesá, čo zvyšuje tlak na schopnosť krajiny starať sa o čoraz staršiu populáciu. Vláda sa snaží motivovať páry mať deti a podporiť tak mieru rastu populácie. Okrem toho, že vláda povolila párom mať tri deti, prijíma aj politiky zamerané na zníženie nákladov na východu dieťaťa.⁷¹

4.1.4 Vývoz a dovoz

Čínsky obchodný prebytok v roku 2021 vzrástol o 26 % v porovnaní s prechádzajúcim rokom a dosiahol rekordnú výšku 676 miliárd USD. Celkový vývoz a dovoz dosiahol 6,05 bilióna USD, pričom vývoz tvoril 3,36 bilióna USD a dovoz 2,69 bilióna USD. Ako dôsledok zvýšenia dovozu o 30,1 % a vývozu o 29,9 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom, podiel Číny na globálnom exportnom trhu naďalej stúpa. USA zostali najväčším obchodným partnerom Číny a čínsky export do USA v roku 2021 vzrástol o 32,7 % na 179,53 miliardy USD.⁷²

⁷¹ REUTERS, *China's birth rate drops to record low in 2021* [online], 17.1.2022, [cit. 2022-4-10]. Dostupné na <https://www.reuters.com/world/china/birth-rate-mainland-china-2021-drops-record-low-2022-01-17/>

⁷² HALE, Thomas, *China's trade surplus hits annual record as exports soar 30%* [online], 14.1.2022, [cit. 2022-4-10]. Dostupné na <https://www.ft.com/content/b8555ffb-4a19-415b-8263-bda6c816fa3e>

5 Vyhliadky do budúcnosti

Do roku 2022 svetová ekonomika vstupuje slabšie ako sa očakávalo. Šírenie nového variantu COVID-19 Omikron spôsobilo opätovné zavádzanie protipandemických opatrení v mnohých krajinách. Zvyšujúce sa ceny energií a prerušenie dodávok spôsobili zvýšenie inflácie a vyhliadky na ekonomický rast sa znížili, keďže sa predpokladá, že vysoké ceny energií a narušenia dodávateľských reťazcov budú pokračovať počas celého roka. Výskyt nových variantov COVID-19 by mohol spôsobiť opätovné narušenie ekonomiky. V januári 2022 sa odhadovalo, že globálny rast dosiahne v roku 2022 4,4 % a v roku 2023 sa očakával ešte nižší rast globálnej ekonomiky a to na úrovni 3,8 %.⁷³

Vo Svetovom hospodárskom výhľade Medzinárodného menového fondu z apríla 2022 sa očakávaný globálny rast opäť znížil. Predpokladá sa, že v roku 2022 dosiahne úroveň 3,6 % a v roku 2023 sa udrží na rovnakej úrovni. Môžeme pozorovať pokles v porovnaní s januárovým výhľadom o 0,8 % v roku 2022 a v roku 2023 o 0,2 %. Vyhliadky sa zhoršili najmä z dôvodu ruskej invázie na Ukrajinu, ktorá začala 24.2.2022. Konflikt na Ukrajine vyvolal rad sankcií, ktorých cieľom malo byť, aby Rusko ukončilo inváziu a skončilo tak vojnu. Vojna okrem humanitárnej krízy spomalí ekonomiku a zvýši infláciu.⁷⁴

Negatívnejšie prognózy spôsobilo okrem vojny aj spomalenie čínskej ekonomiky. Spomalenie rastu v Číne je podmienené nízkymi investíciami na trhu s nehnuteľnosťami, novými variantmi COVID-19 a stratégiou nulovej tolerancie covidu. Nová stratégia v oblasti verejného zdravia, ktorá spočíva v maximálnom potlačení prenosu vírusu spôsobila rozsiahle výpadky v kľúčových centrách výroby v Číne, ktoré by mohli narušiť globálne dodávateľské reťazce. Čína na konci marca 2022 zaviedla najrozsiahlejší lockdown za posledné dva roky. Vláda sa rozhodla pre striktnejšiu kontrolu rastúcej epidémie. V najväčšom čínskom meste, Shanghai, bol na začiatku apríla zavedený

⁷³ INTERNATIONAL MONETARY FUND, *Rising Caseloads, A Disrupted Recovery, and Higher Inflation* [online], január 2022, [cit. 2022-4-10]. Dostupné na <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/01/25/world-economic-outlook-update-january-2022>

⁷⁴ INTERNATIONAL MONETARY FUND, *War slows economy* [online], apríl 2022, [cit. 2022-4-20]. Dostupné na <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/04/19/world-economic-outlook-april-2022>

lockdown⁷⁵. Toto mesto je taktiež dôležitým finančným centrom Číny a jeho uzatvorenie je zatiaľ najväčším krokom Číny proti šíreniu COVID-19.⁷⁶

Ning Jizhe, šéf Národného štatistického úradu, varoval, že Čína v roku 2022 čelí trojnásobnému tlaku, ktorý je spôsobený klesajúcim dopytom, ponukovými šokmi a oslabujúcimi sa očakávaniami. Ďalší problém predstavuje aj demografická situácia, keďže čínska pôrodnosť klesla na najnižšiu úroveň za viac ako štyri desaťročia.⁷⁷

Očakáva sa, že ekonomika Číny sa v roku 2022 spomalí. Po tom, ako Čína v prvej polovici roku 2021 zaznamenala nárast, v druhej polovici tohto roka klesla. Svetová banka predpokladá, že čínsky rast reálneho HDP bude v roku 2022 5,1 %. ⁷⁸

Oficiálnym cieľom Číny, ktorý oznámila na začiatku marca 2022, je dosiahnuť HDP vo výške približne 5,5 %. Čínsky premiér Li Keqiang uviedol, že Čína sa v tomto roku zameria na mieru nezamestnanosti menšiu ako 5,5 %, podporu zahraničných investícií, zlepšenie environmentálnej politiky, znovuzjednotenie Číny a zvýšenie osobných príjmov, čím zvýši kúpnu silu. V snahe čeliť spomaleniu ekonomiky sa očakáva, že čínska vláda posilní likviditu na trhu s nehnuteľnosťami, zavedie viac opatrení na uvoľnenie menovej politiky a fiškálnu podporu, zvýši spotrebu a zabezpečí globálne dodávateľské reťazce. ⁷⁹

⁷⁵ Plošná karanténa

⁷⁶ McDONELL, Stephen, *Shanghai Covid lockdown extended to entire city* [online], 5.4.2022, [cit. 2022-4-20]. Dostupné na <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-60994022>

⁷⁷ CHINA BRIEFING, *China's 2022 Economic Outlook Based on GDP and Economic Indicators from 2021* [online], China Briefing, 27.1.2022, [cit. 2022-4-16]. Dostupné na <https://www.china-briefing.com/news/chinas-2022-economic-outlook-based-on-gdp-and-economic-indicators-from-2021/>

⁷⁸ WORLD BANK, *China Economic Update – December 2021* [online], 22.12.2021, [cit. 2022-4-16]. Dostupné na <https://www.worldbank.org/en/country/china/publication/china-economic-update-december-2021>

⁷⁹ CHENG, Evelyn, *China sets GDP target of 'around 5.5%' for 2022* [online], 4.3.2022, [cit. 2022-4-20]. Dostupné na <https://www.cnbc.com/2022/03/05/china-on-deck-to-reveal-its-2022-gdp-target.html>

Záver

Hlavným cieľom bakalárskej práce bolo popísať vplyv globálnej pandémie COVID-19 na ekonomiku Číny.

Koncom novembra 2019 sa v čínskom meste Wuhan objavil vírus SARS-CoV-2, ktorý sa začal nekontrolovateľne šíriť do celého sveta a stal sa pandemiou. Čínska ľudová republika včas zareagovala zavedením série protipandemických opatrení, aby zabránila ďalšiemu šíreniu vírusu a zachránila tak množstvo životov. Kroky na kontrolu pandémie boli účinné, no mali za následok ekonomickú recesiú v prvom štvrtroku 2020, keď sa čínska ekonomika medziročne prepadla na -6,8 %. Napriek rýchlej reakcii čínskej vlády, v prvej polovici roka 2020 ekonomika Číny utrpela vážny pokles, ktorý z dôvodu intenzívneho zapojenia Číny do globálnej ekonomiky ovplyvnil celý svet. Pandémia mala negatívny dopad na výrobu, turizmus, aj obchodnú bilanciu. Krajina sa napriek poklesu na začiatku roka začala rýchlo zotavovať a vďaka rôznym programom čínskej vlády na podporu ekonomickej aktivity v druhom štvrtroku dosiahla rast, rovnako ako aj po zvyšok roka.

V období, keď ostatné veľké ekonomiky zažívali recesiú spôsobenú vírusom SARS-CoV-2, čínska ekonomika získala kontrolu nad šírením novoobjaveného vírusu a dosiahla hospodársky rast. Čínska reakcia na svetovú krízu spočívala v zvýšení domácej produkcie ochranných pomôcok, ktoré boli v tej dobe najvyhľadávanejším tovarom. ČĽR začala politiku tzv. rúškovej diplomacie a prebrala úlohu hlavného vývozcu dopytovaných zdravotníckych pomôcok ako rúška, pľúcne ventilácie, testovacie zariadenia a pod., čím podporila saldo obchodnej bilancie.

V roku 2021 dosiahla ekonomika Číny rast HDP na úrovni 8,1 %, čím výrazne prekonala cieľ Peking, ktorý si stanovili nad 6 %. V prvom štvrtroku dosiahla ČĽR vysokú medziročnú mieru rastu až 18,3 %, no po silnom náraste v druhom polroku klesla. V poslednom štvrtroku 2021 zaevidovala rast na úrovni 4 %. Nižší rast bol spôsobený množstvom ekonomických problémov, medzi ktoré patrila energetická kríza, spomalenie na trhu s nehnuteľnosťami, či veľmi nízka miera pôrodnosti.

Do roku 2022 čínska ekonomika vstupuje slabšie ako sa očakávalo. Nový variant vírusu Omikron spôsobil opätovné zavádzanie opatrení na kontrolu pandémie, čo malo za následok utlmenie ekonomického rastu. Ako reakciu na rozšírenie nového variantu Omikron, čínska vláda zaviedla zatiaľ najrozsiahlejšie opatrenia na kontrolu rastúcej

epidémie. Uzatvorenie miest ako Shanghai, spôsobilo výpadky v kľúčových centrách čínskej výroby, ktoré by mohli spôsobiť narušenie globálnych dodávateľských reťazcov. Zvyšujúce sa ceny energií a prerušenie dodávok spôsobili zvýšenie inflácie a spolu so zavedením protipandemických opatrení znížili vyhliadky na rast. Negatívne prognózy rastu boli podmienené aj čínskou stratégiou nulovej tolerancie COVID-19, ako aj vojnou na Ukrajine.

Oficiálnym cieľom Čínskej ľudovej republiky je čeliť spomaleniu ekonomiky a dosiahnuť HDP vo výške približne 5,5 %. Prognóza Svetovej banky je však nižšia. Predpokladá, že v roku 2022 čínska ekonomika dosiahne rast reálneho HDP na úrovni 5,1 %.

Vo všeobecnosti teda môžeme povedať, že COVID-19 mal devastčné účinky na množstvo krajín, rovnako ako aj na náš objekt skúmania. Napriek počiatocnému dramatickému poklesu sa ČĽR podarilo efektívne oživiť svoju ekonomiku výrazne skôr ako ostatným krajinám a novovzniknutú situáciu pretavila do exportného úspechu. V čase, keď sa zvyšok sveta zmietal v kríze spôsobenej vírusom, Čína sa stala jedinou veľkou ekonomikou, ktorá dosiahla ekonomický rast a v roku 2020 sa stala krajinou s najväčším prebytkom obchodnej bilancie. V súčasnosti Čína opäť zažíva spomalenie ekonomiky, kvôli opätovnému rozšíreniu vírusu a preto sú prognózy čínskeho rastu nižšie ako obvykle.

Zoznam použitej literatúry

1. ASIA LINK BUSINESS, *China's Economy*, [online], [cit. 2021-12-28]. Dostupné na <https://asialinkbusiness.com.au/china/getting-started-in-china/chinas-economy?doNothing=1>
2. BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Sprint dva, 2010. s. 154-155, ISBN 978-80-89393-18-3.
3. BBC, *China's second quarter growth beats expectations at 6.9%* [online], 17.7.2017, [cit. 2022-1-14] Dostupné na <https://www.bbc.com/news/business-40627737>
4. BRADSHER, Keith, *China's trade surplus surges to new heights* [online], 14.1.2022, [cit. 2022-3-5]. Dostupné na <https://www.nytimes.com/2022/01/14/business/china-trade-surplus.html>
5. CONSULATE OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA,, *Report: China's fight against COVID-19* [online], 21.4.2020, [cit. 2022-2-8]. Dostupné na https://www.mfa.gov.cn/ce/cgdanang/vn/lgdt_3/t1783149.htm
6. FU, Yiming, *Changes in Imports and Exports During the COVID-19 Pandemic in China* [online], [cit. 2022-3-5]. Dostupné na <https://www.atlantispress.com/proceedings/icemci-21/125966237>
7. GLAESER, Edward - HUANG, Wei - MA, Yueran, *A Real Estate Boom with Chinese Characteristics*, Journal of Economic Perspectives, november 2017 s. 1-3
8. GRIFFITH, Breda, *Middle-Income Trap* [online], september 2011, [cit. 2022-1-20]. Dostupné na https://elibrary.worldbank.org/doi/10.1596/9780821387856_CH04
9. HALE, Thomas, *China's trade surplus hits annual record as exports soar 30%* [online], 14.1.2022, [cit. 2022-4-10]. Dostupné na <https://www.ft.com/content/b8555ffb-4a19-415b-8263-bda6c816fa3e>
10. HOQUE, Ashikul, *The Effect of Coronavirus (COVID-19) in the Tourism Industry in China* [online], 2020, [cit. 2022-3-13]. Dostupné na <https://asianjournal.org/online/index.php/ajms/article/view/213>
11. HUANG, Tianlei, *China's looming property crisis threatens economic stability* [online], 12.1.2022, [cit. 2022-4-10]., Dostupné na

- <https://www.piie.com/blogs/realtime-economic-issues-watch/chinas-looming-property-crisis-threatens-economic-stability>
12. CHENG, Evelyn, *China sets GDP target of 'around 5.5%' for 2022* [online], 4.3.2022, [cit. 2022-4-20]. Dostupné na <https://www.cnbc.com/2022/03/05/china-on-deck-to-reveal-its-2022-gdp-target.html>
 13. CHINA BRIEFING, *China's 2022 Economic Outlook Based on GDP and Economic Indicators from 2021* [online], China Briefing, 27.1.2022, [cit. 2022-4-16]. Dostupné na <https://www.china-briefing.com/news/chinas-2022-economic-outlook-based-on-gdp-and-economic-indicators-from-2021/>
 14. CHINA BRIEFING, *China's 2022 Economic Outlook Based on GDP and Economic Indicators from 2021* [online], 27.1.2022, [cit. 2022-3-22]. Dostupné na <https://www.china-briefing.com/news/chinas-2022-economic-outlook-based-on-gdp-and-economic-indicators-from-2021/>
 15. INMAN, Philip, *China's indebted property sector highlights a fading economic revival* [online], 8.12.2021, [cit. 2022-1-23]. Dostupné na <https://www.theguardian.com/world/2021/dec/08/chinas-indebted-property-sector-highlights-a-fading-economic-revival>
 16. INMAN, Philip, *China's indebted property sector highlights a fading economic revival* [online], 8.12.2021, [cit. 2022-1-28]. Dostupné na <https://www.theguardian.com/world/2021/dec/08/chinas-indebted-property-sector-highlights-a-fading-economic-revival>
 17. INNMAN, Philip, *How bad is China's energy crisis?* [online], 29.9.2021, [cit. 2022-3-22]. Dostupné na <https://www.theguardian.com/world/2021/sep/29/how-bad-is-chinas-energy-crisis>
 18. INTERNATIONAL MONETARY FUND, *Rising Caseloads, A Disrupted Recovery, and Higher Inflation* [online], január 2022, [cit. 2022-4-10]. Dostupné na <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/01/25/world-economic-outlook-update-january-2022>
 19. INTERNATIONAL MONETARY FUND, *Tentative Stabilization, Sluggish Recovery?* [online], január 2020, [cit. 2022-1-20]. Dostupné na <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/01/20/weo-update-january2020>

20. INTERNATIONAL MONETARY FUND, *War slows economy* [online], apríl 2022, [cit. 2022-4-20]. Dostupné na <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/04/19/world-economic-outlook-april-2022>
21. INTERNATIONAL MONETARY FUND, *World Economic Outlook Update, January 2019* [online], január 2019, [cit. 2022-1-20]. Dostupné na <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2019/01/11/weo-update-january-2019>
22. JIANG, Dayang – XINYU, Wang, ZHAO, Rui, *Analysis on the Economic Recovery in the Post-COVID-19 Era: Evidence From China* [online], 24.1.2022, [cit. 2022-3-22]. Dostupné na <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8818724/>
23. KENNEDY, Scott, *Made in China 2025* [online], 1.7.2015, [cit. 2022-1-20]. Dostupné na <https://www.csis.org/analysis/made-china-2025>
24. KYNGE, James - YU, Sun, *Evergrande and the end of China's 'build, build, build' model* [online], 22.9.2021, [cit. 2022-1-28]. Dostupné na <https://www.ft.com/content/ea1b79bf-cbe3-41d9-91da-0a1ba692309f>
25. LI, Zhiyong,, *Urban and rural tourism under COVID-19 in China: research on the recovery measures and tourism development* [online], 29.1.2021, [cit. 2022-2-23]. Dostupné na https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/TR-08-2020-0357/full/html?utm_source=rss&utm_medium=feed&utm_campaign=rss_journalLatest
26. LIPKOVÁ, Ľudmila. *Medzinárodné vzťahy*, Ekonomická univerzita v Bratislave, 3/2018, s. 325-333, ISSN 1339-2751.
27. MA, Yihan, *Export trade in China - statistics & facts*, [online], 13.10.2021, [cit. 2022-1-5]. Dostupné na https://www.statista.com/topics/1456/export-in-china/#topicHeader__wrapper
28. MA, Yihan, *Imports to China - statistics & facts*, , [online], 29.10.2021 [cit. 2022-1-5]. Dostupné na https://www.statista.com/topics/1471/imports-to-china/#topicHeader__wrapper
29. McDONELL, Stephen, *Shanghai Covid lockdown extended to entire city* [online], 5.4.2022, [cit. 2022-4-20]. Dostupné na <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-60994022>

30. McDONNEL, Stephen, *China allows three children in major policy shift* [online], 31.5.2021, [cit. 2022-2-2]. Dostupné na <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-57303592>
31. MORRISON, Wayne, *China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States* [online] 25.7.2019, [cit. 2022-1-5]. Dostupné na <https://www.everycrsreport.com/reports/RL33534.html#fn9>
32. MYLLYVIRTA, Lauri, *The Real Reasons Behind China's Energy Crisis* [online], 7.10.2022, [cit. 2022-3-22]. Dostupné na <https://foreignpolicy.com/2021/10/07/china-energy-crisis-electricity-coal-pricing-renewables/>
33. NATIONAL BANK OF CANADA, *What is a housing bubble?* [online], 5.3.2021, [cit. 2022-1-23]. Dostupné na <https://www.nbc.ca/personal/advice/home/real-estate-bubble-myth-or-reality.html>
34. NIEVES, Vicente, *Si China escapa de la trampa, que tiemblen Occidente y sus trabajadores cualificados* [online], 6.3.2018, [cit. 2022-1-20]. Dostupné na <https://www.eleconomista.es/economia/noticias/8984849/03/18/Si-China-escapa-de-la-trampa-de-ingresos-medios-que-tiemblen-Occidente-y-sus-trabajadores-cualificados.html>
35. OFFICE OF THE UNITED STATES REPRESENTATIVE *Rebalancing United States-China Trade* [online], 15.1.2020, [cit. 2022-1-23]. Dostupné na <https://ustr.gov/phase-one>
36. PERKINS, Dwight, *The Economy, 1949–1978* [online], 28.10.2020 [cit. 2022-1-7]. Dostupné na <https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199920082/obo-9780199920082-0016.xml>
37. REUTERS, *China's birth rate drops to record low in 2021* [online], 17.1.2022, [cit. 2022-4-10]. Dostupné na <https://www.reuters.com/world/china/birth-rate-mainland-china-2021-drops-record-low-2022-01-17/>
38. SANRANDER TRADE, *China: Política y economía* [online], december 2021, [cit. 2022-1-5]. Dostupné na <https://santandertrade.com/es/portal/analizar-mercados/china/politica-y-economia>
39. STATISTA, *Aging population in China - statistics & facts* [online], 6.4.2021, [cit. 2022-2-2]. Dostupné na https://www.statista.com/topics/6000/aging-population-in-china/#topicHeader__wrapper

40. STATISTA, *GDP composition in China 2021, by industry*, [online], 21.1.2022, [cit. 2022-1-7]. Dostupné na <https://www.statista.com/statistics/1124008/china-composition-of-gdp-by-industry/>
41. TABAHRITI, Sam. *The global trickle-down of China's energy supply shortage* [online], 30.10.2021, [cit. 2022-3-27]. Dostupné na <https://www.power-technology.com/analysis/china-energy-crisis/>
42. TAN, Huileng, *China's economy grew 6.6% in 2018, the lowest pace in 28 years* [online], 21.1.2019, [cit. 2022-1-14]. Dostupné na <https://www.cnbc.com/2019/01/21/china-2018-gdp-china-reports-economic-growth-for-fourth-quarter-year.html>
43. TOOZE, Adam, *Shutdown*, vyd. Penguin Random House LLC, 2021, s. 62-222, ISBN 9780593297568.
44. TRADING ECONOMICS *China Balance of Trade* [online], február 2022, [cit. 2022-1-5]. Dostupné na <https://tradingeconomics.com/china/balance-of-trade>
45. TRADING ECONOMICS, *China GDP Annual Growth Rate* [online], [cit. 2022-1-14]. Dostupné na <https://tradingeconomics.com/china/gdp-growth-annual>
46. WANG, Can, *The impact of COVID-19 on chinese tourism and industry* [online], 8.10.2021, [cit. 2022-3-17]. Dostupné na <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/13548166211041209>
47. WANG, June, *China's legal response to Covid-19* [online], Lex-Atlas: Covid-19, 12.5.2022, [cit. 2022-2-8]. Dostupné na <https://lexatlas-c19.org/chinas-legal-response-to-covid-19/>
48. WEI, Chen, *China's aging population: Trends and policy response* [online], 14.5.2021, [cit. 2022-2-2]. Dostupné na <https://news.cgtn.com/news/2021-05-14/China-s-aging-population-Trends-and-policy-response-10fOOVvGufC/index.html>
49. WEI, Panpan – JIN, Cheng – XU, Chen, *The Influence of the COVID-19 Pandemic on the Imports and Exports in China, Japan, and South Korea* [online], 12.6.2022, [cit. 2022-2-23]. Dostupné na <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2021.682693/full>
50. WONG, Brian, *China's Mask Diplomacy* [online], 25.3.2020, [cit. 2022-2-23]. Dostupné na <https://thediplomat.com/2020/03/chinas-mask-diplomacy/>
51. WORLD BANK, *China Economic Update – December 2021* [online], 22.12.2021, [cit. 2022-4-16]. Dostupné na

<https://www.worldbank.org/en/country/china/publication/china-economic-update-december-2021>

52. WORLD BANK, *China overview* [online], 12.10.2021, [cit. 2022-1-14]. Dostupné na <https://www.worldbank.org/en/country/china/overview#1>
53. WORLD BANK, *International tourism, number of departures – China* [online], 2020, [cit. 2022-3-17]. Dostupné na <https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.DPRT?locations=CN>
54. XINHUA, *China's domestic tourism shrinks in 2020 amid COVID-19 epidemic* [online], 19.2.2021, [cit. 2022-3-17]. Dostupné na http://www.xinhuanet.com/english/2021-02/19/c_139752621.htm
55. XINHUA, *China's tourism industry sees strong post-pandemic recovery* [online], 23.9.2021, [cit. 2022-3-22]. Dostupné na https://english.www.gov.cn/news/topnews/202109/23/content_WS614bb6a7c6d0df57f98e0aee.html
56. ZHANG, Zoey, *China's 2022 Economic Outlook Based on GDP and Economic Indicators from 2021* [online], 27.1.2022, [cit. 2022-3-27]. Dostupné na <https://www.china-briefing.com/news/chinas-2022-economic-outlook-based-on-gdp-and-economic-indicators-from-2021/>
57. ZHOU, Oceana, *China's GDP rises 2.3 %, robust economic growth expected in 2021* [online], 18.1.2021, [cit. 2022-2-8]. Dostupné na <https://theconversation.com/how-the-pandemic-has-changed-chinas-economy-perhaps-for-good-167597>